

A white outline map of Ukraine is centered on a yellow background. The map shows the borders of various regions. The text is overlaid on the map.

**ДІТИ,
ЯКИХ ТОРКНУВСЯ
ЗБРОЙНИЙ КОНФЛІКТ
В УКРАЇНІ**
дослідницький звіт

ЗМІСТ

РЕЗЮМЕ	5
ТЕРМІНИ ТА СКОРОЧЕННЯ	6
ЧАСТИНА 1. Існуючі умови для дітей конфлікту	7
1.1 Кількість дітей конфлікту	7
1.2 Законодавчі умови захисту дітей конфлікту	10
1.3 Умови політики держави щодо захисту дітей конфлікту, включаючи міжнародні та національні конвенції, стратегії, політики, програми, концепції тощо	20
1.4 Інституційні умови захисту дітей, включаючи державні установи, колегіальні органи, органи місцевого самоврядування	23
1.5 Фінансові умови захисту дітей конфлікту, включаючи програми державного та обласних бюджетів	27
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЧАСТИНИ 1	56
ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ	58

РЕЗЮМЕ

Держави-учасниці зобов'язуються забезпечити дитині такий захист і піклування, які необхідні для її благополуччя, беручи до уваги права й обов'язки її батьків, опікунів чи інших осіб, які відповідають за неї за законом, і з цією метою вживають всіх відповідних законодавчих і адміністративних заходів¹

Цей звіт стосується не тільки дітей, які безпосередньо постраждали від війни, поранених чи полонених. Цей Звіт також про дітей, які, можливо, живуть далеко від районів бойових дій, однак війна торкнулася їх через участь членів родини в бойових діях. Держава має піклуватися про таких дітей і знайти необхідний та збалансований перелік заходів, що допоможе таким дітям повноцінно жити.

Планується дослідити проблеми двох груп дітей: дітей із районів бойових дій та дітей, які є членами сімей комбатантів. Проблеми дітей з районів бойових дій ми розглядали через розподіл на підгрупи: діти, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, внутрішньо переміщені діти, діти "сірої зони", діти окупованих територій. Проблеми дітей комбатантів розглядалися через розділення на підгрупи: діти – члени сімей осіб, які загинули (пропали безвісти) або померли внаслідок участі в АТО/ООС; діти – члени сімей ветеранів – учасників бойових дій; діти – члени сімей діючих військовослужбовців; діти – члени сімей осіб з інвалідністю внаслідок війни; діти – члени сімей військовослужбовців, захоплених у полон, та осіб, які є заручниками на тимчасово окупованих територіях України.

В основу такого розподілу покладені особливості проблем, які відповідають кожній групі та підгрупі дітей, зокрема у соціальному захисті, реабілітації, адаптації.

На цьому етапі вивчаються законодавчі, інституційні, фінансові умови та умови наявних політик для дітей, яких торкнувся конфлікт.

¹ Конвенція ООН про права дитини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021

ТЕРМІНИ ТА СКОРОЧЕННЯ

АТО/ООС – комплекс заходів, спрямованих на протидію діяльності незаконних російських та проросійських збройних формувань, яка є частиною агресії Російської Федерації проти України. АТО тривала з 14 квітня 2014 року до 30 квітня 2018 року. Після АТО на сході України була введена Операція об'єднаних сил.

Конфлікт – у розумінні цього документа, відповідно до Закону України «Про національну безпеку України», конфлікт між ворогуючими сторонами, що відбувається на сході України, у зв'язку з агресією Російської Федерації та окупацією окремих територій України.

Діти конфлікту – в розумінні цього звіту, діти яких безпосередньо торкнувся конфлікт, включаючи дітей комбатантів та дітей із районів бойових дій.

Дитина, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, – дитина, яка внаслідок воєнних дій чи збройного конфлікту отримала поранення, контузію, каліцтво, зазнала фізичного, сексуального, психологічного насильства, була викрадена або незаконно вивезена за межі України, залучалася до участі у військових формуваннях або незаконно утримувалася, у тому числі в полоні.

Складні життєві обставини, в яких перебуває дитина, – умови, що негативно впливають на життя дитини, стан її здоров'я та розвиток, зокрема воєнні дії чи збройний конфлікт;

Соціальна допомога – це всі види державного соціального забезпечення, які виплачуються в грошовій або натуральній формі.

Соціальний захист – це система заходів правового, соціально-економічного та організаційного характеру, що гарантується і реалізується державою для забезпечення гідного життя, тобто матеріальної забезпеченості на рівні стандартів сучасного розвитку суспільства і вільного розвитку людини.

Жорстоке поводження з дитиною – будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального або економічного насильства над дитиною, зокрема домашнього насильства, а також будь-які незаконні угоди стосовно дитини, зокрема вербування, переміщення, переховування, передача або одержання дитини, вчинені з метою її експлуатації з використанням обману, шантажу чи уразливого стану дитини, а також дії, що призвели до виникнення обставин, за яких дитина стала очевидцем злочину проти життя, здоров'я, волі, честі, гідності, статевої свободи, статевої недоторканності особи.

ЧАСТИНА 1.

ІСНУЮЧІ УМОВИ ДЛЯ ДІТЕЙ КОНФЛІКТУ

1.1 Кількість дітей конфлікту

При підрахунку кількості дітей конфлікту в дослідженні зроблена спроба врахувати всі можливі категорії дітей, яких торкнувся конфлікт, пов'язаний з окупацією частини України і анексією Криму.

На жаль, облік дітей конфлікту здійснюється досить нерівномірно: одні області обліковують дітей визначених категорії, інші ні. Наприклад, найчастіше ведеться облік внутрішньо переміщених, дітей які постраждали від конфлікту, дітей – членів сімей загиблих і нечасто – облік дітей із сімей осіб з інвалідністю, дітей ветеранів – учасників бойових дій, дітей діючих військовослужбовців, які перебувають у районах проведення АТО/ООС.

Зазначене спотворює результати, однак, спираючись на наявні цифри, можемо говорити про щонайменше 200 тисяч таких дітей на початок 2019 року.

Область	Кількість дітей конфлікту			Діти, які постраждали від конфлікту			Діти військово-службовців в АТО		
	на 01.01.17	на 01.01.18	на 01.01.19	на 01.01.17	на 01.01.18	на 01.01.19	на 01.01.17	на 01.01.18	на 01.01.19
Вінницька	6472	7209	7842	0	0	17 125 ²	3735	4486	5069
Волинська	1813	1255	1609	0	0	213	---	---	---
Дніпропетровська	15161	14870	15324	---	---	247	---	---	---
Донецька	69716	71562	78859	---	7	4822	---	---	---
Житомирська	Не надано								
Закарпатська	2088	2800	3220	---	---	23	---	---	---
Запорізька	10838	10615	11660	---	---	48	---	---	---
Івано-Франківська	765	882	3430	---	---	44	---	---	1853 ³
Київська	Не надано								
Кіровоградська	1573	4129	4539	---	---	25	2377	2489	2948
Луганська	23980	24752	25892	---	3	4470 12537 ²	---	---	---
Львівська	Не надано								
Миколаївська	2370	2353	2408	---	---	10	---	---	---
Одеська	---	---	15608	---	---	---	---	---	---
Полтавська	Не надано								
Рівненська	Не надано								
Сумська	---	---	2035	---	---	23	---	---	---
Тернопільська	2946	3514	4289	---	---	26	2504	3104	3888
Харківська	29053	21722	24144	---	1	35	---	---	---
Херсонська	Не надано								
Хмельницька	6509	7762	8365	---	3	52	5673	6997	7579
Черкаська	3386	3143	2745	---	---	10	---	---	---
Чернівецька	1070	584	783	---	---	34	---	---	---
Чернігівська	Не надано								
м.Київ	32231	33962	38682	0	0	111	---	---	---
Всього	209971	211114	251434	0	14	10210	14289	17076	21337

² На 01.07.19

³ Дата не вказана

⁴ На 18.07.19

Діти УБД – учасників АТО/ОСС			Діти – ВПО			Діти загиблих учасників АТО/ОСС			Діти осіб з інвалідністю			Діти полонених/ заручників		
на 01.01.17	на 01.01.18	на 01.01.19	на 01.01.17	на 01.01.18	на 01.01.19	на 01.01.17	на 01.01.18	на 01.01.19	на 01.01.17	на 01.01.18	на 01.01.19	на 01.01.17	на 01.01.18	на 01.01.19
---	---	---	2552	2505	2475	63	54	83	122	164	198	0	0	0
---	---	---	1449	832	919	117	129	132	245	292	343	2	2	2
---	---	---	15161	14870	14799	---	---	278	---	---	---	---	---	---
---	---	---	69706	71530	74012	10	25	25	---	---	---	---	---	---
Не надано														
1005	1690	2063	1051	1076	1095	32	34	39	---	---	---	---	---	---
---	---	---	10710	10477	11447	53	49	54	75	89	111	---	---	---
765	882	926	---	---	87 ²	---	---	520 ²	---	---	---	---	---	---
Не надано														
---	---	---	1460	1526	1438	78	65	65	33	47	61	2	2	2
---	---	---	23967	24726	21384	12	15	25	1	8	13	---	---	---
Не надано														
---	---	---	2233	2216	2350	137	24	48	---	---	---	---	---	---
---	---	4453	---	---	10962	---	---	58	---	---	131	---	---	4
Не надано														
Не надано														
---	---	---	---	---	2012 ⁴	---	---	---	---	---	---	---	---	---
---	---	---	407	374	334	28	29	34	---	---	---	7	7	7
2125	3669	4413	26928	18052	19693	---	---	---	---	---	---	---	---	3
Не надано														
---	---	---	836	762	764	---	---	---	---	---	---	---	---	---
---	---	---	3320	3078	2673	66	65	62	---	---	---	---	---	---
---	---	---	948	438	592	52	57	62	70	89	95	---	---	---
Не надано														
697	891	1638	31424	33157	36812	110	108	121	---	---	---	---	---	---
3827	6250	12567	192917	186501	204687	758	654	1173	546	689	1341	11	11	18

1.2 Законодавчі умови захисту дітей конфлікту

ДІТИ РАЙОНІВ БОЙОВИХ ДІЙ

1.2.1. Діти, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів

Дитина, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, – це категорія, визначена в Законі України “Про охорону дитинства”⁵. Закон передбачає можливість отримати статус дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів⁶. Право на отримання цього статусу мають діти та особи, яким під час військових подій не було 18 років (повноліття) та які внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів:

- 1) отримали поранення, контузію, каліцтво;
- 2) зазнали фізичного, сексуального насильства;
- 3) були викрадені або незаконно вивезені за межі України;
- 4) залучалися до участі у діях воєнізованих чи збройних формувань;
- 5) незаконно утримувалися, у тому числі в полоні;
- 6) зазнали психологічного насильства.

Зміст окремих із зазначених станів визначається Порядком надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, зокрема:

- 1) фізичне насильство – отримання дитиною у період її перебування в зоні воєнних дій та збройних конфліктів тілесних ушкоджень різного ступеня, які завдали їй фізичного болю, спричинили розлад її здоров'я;
- 2) сексуальне насильство – перенесені дитиною дії сексуального характеру у період її перебування в зоні воєнних дій та збройних конфліктів;
- 3) психологічне насильство – моральні та психологічні страждання (травми) дитини, що не потребують доведення, і які вона перенесла внаслідок:
 - проживання/перебування в умовах воєнних дій, збройних конфліктів, тимчасової окупації;
 - внутрішнього переміщення;
 - загибелі (зникнення безвісти), потрапляння у полон, смерті внаслідок поранення, контузії або каліцтва, отриманих в районах АТО, її батьків або одного з них.

Закон “Про охорону дитинства” передбачає: держава вживає всіх необхідних заходів для забезпечення захисту дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів, догляду за ними.

Крім того, зазначений Закон декларує: центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань сім'ї та дітей, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, створюють умови для медичної, психологічної, педагогічної реабілітації та соціальної реінтеграції дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів.

⁵ Закон України “Про охорону дитинства”, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>

⁶ Порядок надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, затверджений Постановою КМУ від 5 квітня 2017 р. №268 [зі змінами], URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/268-2017-%D0%BF>

На сьогодні відсутній документ з конкретним переліком заходів, що забезпечив би задекларовані медичну, психологічну, педагогічну реабілітацію та соціальну реінтеграцію дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів.

1.2.2. Внутрішньо переміщені діти

Каті 10 років. Вона сирота, жила в Донецьку в родині дядька. Коли почалася війна, дідусь майже силоміць вивіз її до Львівської області. Вона не розуміла, чому її забрали від людей, які піклувалися про неї все життя.

Внутрішньо переміщена дитина – громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, віком до 18 років, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру. Факт внутрішнього переміщення підтверджується довідкою про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи⁷.

Заходи щодо внутрішньо переміщених дітей, які належать до внутрішньо переміщених осіб (ВПО), визначені Законом України “Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб”:

- 1) влаштування у дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади;
- 2) соціальний захист внутрішньо переміщених дітей, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа, сімей, у яких виховуються такі діти, соціальне супроводження таких сімей і дітей;
- 3) зарахування внутрішньо переміщених дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа на облік громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і соціальний квартирний облік за місцем їхнього обліку як внутрішньо переміщених осіб;
- 4) забезпечення функціонування внутрішньо переміщених прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, сімей з дітьми, над якими встановлено опіку чи піклування, до яких діти влаштовані;
- 5) проведення роботи з виявлення дітей, переміщених без супроводження батьків, інших законних представників, встановлення особи дитини, пошук її батьків, влаштування таких дітей у сім'ї родичів, патронатних вихователів, до закладів соціального захисту дітей з урахуванням потреб дитини тощо.

Окрім віднесення до внутрішньо переміщених осіб, у випадку перенесення моральних та психологічних страждань (травм) зазначені діти можуть отримати статус дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів.

⁷ Закон України “Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб” URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>

1.2.3 Діти, які проживають у “сірій зоні”

Чи бачили ви як вбивають? – спитали волонтери у групи дітей Трьохізбенки⁸.

– Так, Петровича вбили, коли пішов до корів у хлів, а ще Макса, пам’ятаєте, як йому голову снарядом відірвало, коли на мопеді їхав, – навперебій розповідали 10–13-річні школярі.

Термін “сіра зона” часто використовується у військовій і дипломатичній літературі. В Україні він з’явився в 2014 році, після того як були підписані Мінські угоди. “Сірою зоною” називається нейтральна територія по обидва боки лінії зіткнення. Територія, яка фактично належить до “сірої зони”, визначається Кабінетом Міністрів України, який складає спеціальний перелік населених пунктів, що опинилися на лінії зіткнення. Зокрема, чинною на сьогодні є Розпорядження КМУ від 7 листопада 2014 р. № 1085-р “Про затвердження переліку населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, та переліку населених пунктів, що розташовані на лінії зіткнення” (зі змінами).

Часто дітей, які проживають біля лінії зіткнення, можна відносити до дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, адже ці регіони бувають під обстрілами. За визначенням законодавства, дитина, яка перебуває у складних життєвих обставинах, – дитина, яка потрапила в умови, що негативно впливають на її життя, стан здоров’я та розвитку у зв’язку з ... обставинами ... воєнних дій чи збройних конфліктів, що встановлено за результатами оцінки потреб дитини.

Закон України “Про охорону дитинства” визначає напрям діяльності держави – захист прав та інтересів дитини, усунення причин таких обставин і забезпечення безпечних умов її утримання та виховання, надання їй та її батькам комплексу необхідних послуг та соціальної допомоги. Уповноважені органи, що здійснюють соціальну роботу з сім’ями, дітьми та молоддю, зобов’язані в максимально короткий термін запропонувати сім’ї дитини комплекс послуг, спрямованих на мінімізацію чи повне подолання складних життєвих обставин, та сприяти поверненню дитини до батьків, інших законних представників.

Діти, які живуть біля лінії зіткнення, можуть відповідати критеріям, що встановлені для дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, і отримати відповідний статус. Однак обставини, що негативно впливають на дітей “сірої зони”, продовжують діяти, тому заходи щодо них мають відрізнятися від тих, що застосовують до дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів.

Діти, які опинились у складних життєвих обставинах, обліковуються в Єдиній інформаційно-аналітичній системі «Діти»⁹.

⁸ Трьохізбенка – селище міського типу в Україні, в Новоайдарському районі Луганської області. Школа розташована близько 1500 метрів від лінії розмежування і перебуває під постійними обстрілами

⁹ Наказ Міністерства соціальної політики України 28.12.2015 №1256 «Про ведення банку даних про дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, і сім’ї потенційних усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів», URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0380-16>

1.2.4. Діти, які проживають на тимчасово окупованих територіях

Тимчасово окупованими територіями у Донецькій та Луганській областях визнаються частини території України, в межах яких збройні формування Російської Федерації та окупаційна адміністрація Російської Федерації встановили та здійснюють загальний контроль¹⁰. Межі та перелік районів, міст, селищ і сіл, частин їх територій, тимчасово окупованих у Донецькій та Луганській областях, затверджуються Указом Президента¹¹ Сухопутна територія Автономної Республіки Крим та міста Севастополя також відносяться до тимчасово окупованих територій¹².

За вимогами Закону України “Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції” держава створює додаткові можливості для прийому на навчання до закладів вищої освіти, проходження державної підсумкової атестації та отримання документа державного зразка про повну загальну середню освіту особами, місцем проживання яких є територія проведення антитерористичної операції (на період її проведення).

Діти з інвалідністю та інші громадяни України, які перебувають у складних життєвих обставинах та проживають на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, мають право на отримання соціальних послуг відповідно до законодавства України.

ДІТИ КОМБАТАНТІВ

1.2.5. Дитина – член сім’ї особи, яка загинула (пропала безвісти) або померла

Йому було дев’ять років, коли вбили батька. Мама тяжко переживала цю трагедію і залишила їх із сестрою майже без піклування. Всім займалася бабуся. Він не плакав, лише бився головою об стіну і не міг зрозуміти, що з ним.

Дитина – член сім’ї особи, яка загинула (пропала безвісти) або померла – дитина, чий батьки/один із батьків загинули (пропали безвісти) або померли внаслідок поранення, контузії чи каліцтва або захворювання, одержаних під час участі в антитерористичній операції, захищаючи незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України; внаслідок добровільного забезпечення (або добровільного залучення до забезпечення) проведення антитерористичної операції; осіб, які перебували у складі добровольчих

¹⁰ Закон України “Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях”, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2268-19>

¹¹ Указ Президента України «Про межі та перелік районів, міст, селищ і сіл, частин їх територій, тимчасово окупованих у Донецькій та Луганській областях» від 7 лютого 2019 року № 32/2019, URL: <https://www.president.gov.ua/documents/322019-26050>

¹² Закон України “Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-vii>

формувань¹³. Така дитина має можливість отримати відповідний статус – член сім'ї загиблого¹⁴.

Законодавство передбачає наступні заходи соціального захисту таких дітей:

- 1) безплатне одержання ліків, лікарських засобів, імунобіологічних препаратів та виробів медичного призначення за рецептами лікарів;
- 2) безплатне першочергове зубопротезування (за винятком протезування з дорогоцінних металів);
- 3) безплатне забезпечення санаторно-курортним лікуванням або одержання компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування;
- 4) 50-процентна знижка плати за користування житлом (квартирна плата) в межах норм, передбачених чинним законодавством;
- 5) 50-процентна знижка плати за користування комунальними послугами;
- 6) 50-процентна знижка вартості палива, в тому числі рідкого;
- 7) позачерговий безплатний капітальний ремонт власних жилих будинків і першочерговий поточний ремонт жилих будинків і квартир;
- 8) користування при виході на пенсію (незалежно від часу виходу на пенсію) чи зміні місця роботи поліклініками та госпіталями, до яких вони були прикріплені за попереднім місцем роботи;
- 9) щорічне медичне обстеження і диспансеризація із залученням необхідних спеціалістів;
- 10) першочергове обслуговування в лікувально-профілактичних закладах, аптеках та першочергова госпіталізація;
- 11) позачергове забезпечення жилию площею осіб, які потребують поліпшення житлових умов;
- 12) одержання позики на будівництво, реконструкцію або капітальний ремонт жилих будинків і подвірних будівель, приєднання їх до інженерних мереж, комунікацій, а також позики на будівництво або придбання дачних будинків і благоустрій садових ділянок з погашенням її протягом 10 років, починаючи з п'ятого року після закінчення будівництва;
- 13) першочергове право на вступ до житлово-будівельних (житлових) кооперативів, кооперативів з будівництва та експлуатації колективних гаражів, до садівницьких товариств, на придбання матеріалів для індивідуального будівництва і садових будинків, технічне обслуговування та забезпечення стоянками транспортних засобів;
- 14) позачергове користування всіма послугами зв'язку та позачергове встановлення на пільгових умовах квартирних телефонів;
- 15) першочергове обслуговування підприємствами, установами та організаціями служби побуту, громадського харчування, житлово-комунального господарства, міжміського транспорту;
- 16) позачергове влаштування до закладів соціального захисту населення, а також обслуговування службами соціального захисту населення вдома;

¹³ Закон України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту", URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12>

¹⁴ Порядок надання статусу особи, на яку поширюється чинність Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту", деяким категоріям осіб, затвердженим Постановою КМУ від 23 вересня 2015 р. № 740 (зі змінами), URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/740-2015-%D0%BF>

17) вступ поза конкурсом до державних та комунальних закладів вищої освіти на спеціальності, підготовка за якими здійснюється за рахунок коштів відповідно до державного та місцевих бюджетів.

Членам сім'ї загиблих, в тому числі дітям, держава виплачує одноразову грошову допомогу.

Діти сімей загиблих можуть отримати статус дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів.

1.2.6. Дитина – член сім'ї учасника бойових дій (учасника АТО/ООС)

Тато змінився після повернення. Вчора, коли я балувався і закрив йому очі, він відштовхнув мене і я вдарився дуже боляче.

Дитина – член сім'ї учасника бойових дій (учасника АТО/ООС) – дитина, чії батьки/один із батьків захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, перебуваючи безпосередньо в районах та у період здійснення зазначених заходів.

Така категорія дітей та, відповідно, статус, відсутні в законодавстві України. Будь-які заходи соціального захисту для таких дітей законодавством не передбачені та здійснюються в окремих областях за ініціативою місцевих органів влади.

1.2.7. Дитина – член сім'ї діючого військовослужбовця в АТО

Дитина – член сім'ї діючого військовослужбовця – дитина, чії батьки/один із батьків є діючими військовослужбовцями Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів спеціального призначення, Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, які проходять військову службу на території України¹⁵.

Така категорія дітей та, відповідно, статус, відсутні в законодавстві України. Законодавство передбачає наступні заходи підтримки дітей як членів сімей діючих військовослужбовців:

- 1) право на безплатний проїзд залізничним, повітряним, водним та автомобільним (за винятком таксі) транспортом;
- 2) переважне право при прийнятті на роботу і на залишення на роботі при

¹⁵ Закон України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей", URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12>

скороченні чисельності або штату працівників, а також на першочергове направлення для професійної підготовки, підвищення кваліфікації і перепідготовки з відривом від виробництва та на виплату на період навчання середньої заробітної плати.

За рішенням місцевих органів влади подекуди впроваджуються заходи соціального захисту таких дітей.

1.2.8. Дитина – член сім'ї особи з інвалідністю внаслідок війни

Їхній тато майже не розмовляє тепер, на війні його було поранено і тепер у нього «немає пів лиця. Меншому хлопчику чотири, він плаче кожного разу, як бачить тата, старшому дев'ять і йому сняться кошмари.

Дитина – член сім'ї особи з інвалідністю внаслідок війни – дитина, чиї батьки/один із батьків стали особами з інвалідністю внаслідок поранення, контузії, каліцтва, захворювання, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях. Це також діти з сімей осіб, які були добровольцями та отримали інвалідність внаслідок участі в АТО/ООС.

Окрема категорія та статус для дітей, які є членами сімей осіб з інвалідністю внаслідок війни, відсутні. Будь-які окремі заходи соціального захисту для таких дітей законодавством не передбачені і вчиняються в окремих областях за ініціативи місцевих органів влади.

1.2.9. Дитина – член сім'ї військовослужбовців, захоплених у полон, та осіб, які є заручниками на тимчасово окупованих територіях України

На сьогодні законодавством остаточно не врегульовано статус осіб, захоплених незаконними збройними формуваннями на окупованих територіях або політичних заручників. Окремі заходи передбачені для дітей полонених військовослужбовців¹⁶:

1) виплата грошового забезпечення повнолітнім дітям, у разі відсутності дружини (чоловіка), законним представникам (опікунам, піклувальникам) чи усиновлювачам неповнолітніх дітей захопленого в полон військовослужбовця;

2) дітям військовослужбовців за місцем проживання їхніх сімей у першочерговому порядку надаються місця у загальноосвітніх та дошкільних навчальних закладах і дитячих оздоровчих таборах незалежно від форм власності.

У випадку перенесення моральних та психологічних страждань (травм) зазначені діти можуть отримати статус дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів.

ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ КОНФЛІКТУ

Крім спеціального законодавства, що визначає заходи соціального захисту для окремих категорій дітей, наявне також законодавство, яке визначає загальні засади щодо захисту дітей конфлікту.

Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю»¹⁷ встановлює, що соціальне обслуговування сімей, дітей та молоді здійснюється шляхом надання комплексу соціальних послуг сім'ям, дітям та молоді, що передбачає:

- надання психологічних послуг з проведення психодіагностики, психологічної корекції, психологічної реабілітації, надання методичних порад;
- формування здорового способу життя, збереження здоров'я сімей, дітей та молоді;
- інформування з питань працевлаштування та сприяння в цьому;
- соціальну адаптацію, соціальний супровід дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- задоволення матеріальних потреб сімей, дітей та молоді, які перебувають у складних життєвих обставинах, згідно із законодавством;
- захист прав та інтересів осіб, посередництво у представництві інтересів сімей, дітей та молоді;
- виявлення, підтримка талановитих дітей та молоді;
- поширення просвітницьких та культурно-освітніх знань, об'єктивної інформації про види соціальних послуг, формування відповідального ставлення суспільства до соціальних проблем.

Закон передбачає можливість соціально-лікувальної та психологічної реабілітації у відповідних закладах охорони здоров'я дітей, які зазнали насильства.

Постанова КМУ від 17 липня 2009 р. №734 «Про затвердження Порядку направлення дітей до дитячих закладів оздоровлення та відпочинку за рахунок коштів державного бюджету».

До дитячих закладів оздоровлення та відпочинку (далі – дитячі заклади) направляються за рахунок коштів державного бюджету діти, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки, включаючи:

- дітей осіб, визнаних учасниками бойових дій у зв'язку з участю в АТО/ООС (виключно пункт 19 частини першої статті 6);
- дітей, один із батьків яких загинув (пропав безвісти) у зв'язку з участю в АТО/ООС;
- дітей, які зареєстровані як внутрішньо переміщені особи;
- дітей, які проживають у населених пунктах, розташованих на лінії зіткнення/розмежування;
- дітей, які взяті на облік службами у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах.

¹⁶ Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12>

¹⁷ Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14>

Придбані за рахунок коштів державного бюджету путівки до дитячих закладів надаються безоплатно або з частковою оплатою їх вартості (у розмірі 10, 20, 30 і 50 відсотків вартості путівки), яка сплачується за рахунок батьків (осіб, які їх замінюють) або інших джерел, не заборонених законодавством.

Дитина має право на безоплатне та пільгове забезпечення за рахунок коштів державного бюджету путівкою до дитячого закладу оздоровлення один раз на рік за умови, що така путівка не надавалась їй у поточному році за рахунок коштів місцевих бюджетів.

Постанова КМУ від 23 листопада 2016 р. № 975 “Про надання державної цільової підтримки деяким категоріям громадян для здобуття професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти”.

Зазначена Постанова визначає механізм надання державної цільової підтримки деяким категоріям громадян для здобуття професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, які навчаються у державних або комунальних закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, зокрема:

- 1) дітям осіб, визнаних учасниками бойових дій, особами з інвалідністю внаслідок війни;
- 2) дітям загиблих, тих, хто пропав безвісти;
- 3) дітям, зареєстрованим як внутрішньо переміщені особи;
- 4) дітям, які проживають у населених пунктах на лінії зіткнення.

Державна цільова підтримка надається у вигляді:

- 1) повної оплати навчання за рахунок коштів загального фонду державного або місцевих бюджетів;
- 2) часткової оплати навчання за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів;
- 3) першочергового переведення здобувачів освіти, зарахованих відповідно до умов та правил прийому на навчання на підставі угод, укладених з фізичною або юридичною особою, на навчання на місцях державного (регіонального) замовлення у державних або комунальних закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, що одержані за рахунок перерозподілу закладом професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти або відповідним державним замовником наявних обсягів державного (регіонального) замовлення;
- 4) соціальної стипендії;
- 5) безоплатного забезпечення підручниками;
- 6) безоплатного доступу до Інтернету;
- 7) безоплатного проживання в учнівських та студентських гуртожитках або проживання у студентських гуртожитках з пільговою оплатою.

ОСНОВНІ ЗМІНИ ЗАКОНОДАВСТВА З 2014 РОКУ

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення соціального захисту дітей та підтримки сімей з дітьми» від 26.01.2016, яким внесено наступні зміни:

Зміни **Закону України «Про охорону дитинства»**, якими вводилось поняття «дитина, яка перебуває у складних життєвих обставинах», «дитина, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів» та загальні засади соціального захисту таких дітей, які, однак, не передбачають конкретних заходів соціального захисту.

Зміни **Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб»** передбачили можливість для дітей, які прибули без супроводження батьків, інших законних представників, отримувати довідку про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи; виявлення із числа внутрішньо переміщених осіб сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, надання їм соціальних послуг та здійснення передбачених законодавством заходів у разі виникнення загрози життю та здоров'ю дітей, втрати дітьми батьківського піклування.

Зміни до **Сімейного кодексу України** полягали у визначенні поняття «патронат над дітьми» та умов, при яких орган опіки та піклування може влаштовувати до сімей патронатних вихователів дітей, які потрапили в складні життєві обставини; визначенні права дітей та обов'язків патронатних вихователів. Ці зміни покликані були вирішити проблеми дітей, які прибули з районів конфлікту без супроводу батьків, законних опікунів.

В загальному вигляді ці зміни є позитивними, але відсутність конкретного переліку заходів соціального захисту знижує їхню ефективність.

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо захисту житлових прав дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа» від 08.02.2018

Закон передбачив для взятих на облік внутрішньо переміщених дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, яким виповнилось 16 років, а також осіб з їх числа реалізацію права зараховування на квартирний та соціальний квартирний облік за місцем обліку внутрішньо переміщених осіб.

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо державної підтримки учасників бойових дій та їхніх дітей, дітей, один із батьків яких загинув у районі проведення антитерористичних операцій, бойових дій чи збройних конфліктів або під час масових акцій громадянського протесту, дітей, зареєстрованих як внутрішньо переміщені особи, для здобуття професійно-технічної та вищої освіти» від 14.05.2015

Законом передбачається надання державної цільової підтримки учасникам бойових дій, які захищали суверенітет і цілісність України та брали безпосередню участь в антитерористичній операції, та їхнім дітям для здобуття ними професійно-технічної та вищої освіти у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

1.3. Умови політики держави щодо захисту дітей конфлікту, включаючи міжнародні та національні конвенції, стратегії, політики, програми, концепції тощо

Конвенція про права дитини, ратифікована Постановою ВР №789-XII від 27.02.91р.

Стаття 38 Конвенції передбачає, що держави-учасниці зобов'язані поважати норми міжнародного гуманітарного права, що застосовуються до них у випадку збройних конфліктів і мають відношення до дітей, та забезпечувати їх додержання.

Держави-учасниці вживають всіх можливих заходів для забезпечення того, щоб особи, які не досягли 15-річного віку, не брали безпосередньої участі у воєнних діях.

Згідно зі своїми зобов'язаннями за міжнародним гуманітарним правом, пов'язаним із захистом цивільного населення під час збройних конфліктів, держави-учасниці зобов'язані вживати всіх можливих заходів з метою забезпечення захисту дітей, яких торкається збройний конфлікт, та догляду за ними.

Стаття 39 передбачає, держави-учасниці вживають всіх необхідних заходів для сприяння фізичному та психологічному відновленню та соціальній інтеграції дитини, яка є жертвою збройних конфліктів. Таке відновлення і реінтеграція мають здійснюватися в умовах, що забезпечують здоров'я, самоповагу і гідність дитини.

Декларація про захист жінок і дітей при надзвичайних обставинах та під час збройних конфліктів (оприлюднено російською)

Женщины и дети, принадлежащие к гражданскому населению и оказавшиеся в условиях чрезвычайных обстоятельств и вооруженных конфликтов в борьбе за мир, самоопределение, национальное освобождение и независимость или проживающие на оккупированных территориях, не должны лишаться крова, пищи, медицинской помощи или других неотъемлемых прав в соответствии с положениями Всеобщей Декларации прав человека, Международного пакта о гражданских и политических правах, Международного пакта об экономических, социальных и культурных правах, Декларации прав ребенка или других актов международного права.

Концепція Державної соціальної програми “Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини” на період до 2021 року, затверджена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2017 р. №230-р. На сьогодні Постановою КМУ від 30 травня 2018 р. №453 затверджена Державна соціальна програма “Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини” на період до 2021 року¹⁸.

Зазначена Програма відносно дітей – жертв конфлікту передбачає забезпечення захисту прав та інтересів дитини у зоні воєнних дій чи збройних конфліктів, а саме:

- недопущення участі дітей у воєнних діях чи збройних конфліктів;
- забезпечення захисту прав дітей, які перебувають у зоні воєнних дій чи збройних конфліктів;

¹⁸ Державна соціальна програма “Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини” на період до 2021 року, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/453-2018-%D0%BF>

- впровадження комплексних заходів щодо створення умов для повноцінного життя та соціально-психологічної реабілітації дітей, які постраждали від воєнних дій чи збройного конфлікту, та дітей, розлучених із сім'єю, які не є громадянами України та потребують міжнародного захисту.

Очікувані результати виконання Державної соціальної програми “Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини” на період до 2021 року передбачали протягом 2018-2021 рр.:

1) стовідсоткове забезпечення захисту прав дітей, які перебувають у зоні воєнних дій чи збройних конфліктів медичними, психологічними, педагогічними та реабілітаційними послугами;

2) впровадження комплексних заходів щодо створення умов повноцінного життя та соціально-психологічної реабілітації дітей, які постраждали від воєнних дій чи збройного конфлікту, та дітей, розлучених із сім'єю, які не є громадянами України та потребують міжнародного захисту та включає:

- розповсюдження 28000 інформаційних матеріалів для дітей та підлітків з профілактики потрапляння у конфліктні ситуації;

- охоплення 6000 дітей додатковими заходами щодо організації відпочинку та реабілітації дітей, відселених із зони воєнних дій чи збройних конфліктів (у рамках виконання цільових програм).

На сьогодні звіт з виконання зазначеної програми у відкритому доступі не знайдено, хоча програма передбачала низку заходів, що мали бути виконані у 2018 році. Можливо, зазначений звіт перебуває в процесі підготовки.

Державна цільова соціальна програма “Молодь України” на 2016-2020 роки¹⁹

Програма затверджена Постановою КМУ від 18 лютого 2016 р. №148 та передбачає партнерську підтримку молоді, що проживає на тимчасово окупованій території України, та внутрішньо переміщених осіб шляхом здійснення заходів, спрямованих на соціальне становлення та підтримку молоді з числа внутрішньо переміщених осіб.

Запланованим результатом цієї програми є те, що 2,56% молоді, зокрема яка проживає на тимчасово окупованій території України, та внутрішньо переміщених осіб, візьмуть участь у молодіжних заходах: міжнародних, всеукраїнських та регіональних акціях, іграх, конкурсах, засіданнях за круглим столом, дебатах, семінарах, семінарах-тренінгах, тренінгах, конференціях, форумах, фестивалях, пленерах, наметових таборах, походах, зборах походів, концертах та інших заходах; видання інформаційних та методичних матеріалів та виготовлення і розміщення соціальних фільмів, роликів та соціальної реклами з метою забезпечення соціального становлення, підтримки і посилення діалогу між молоддю з числа внутрішньо переміщених осіб та з інших областей України – 292 985 осіб. Прогнозний обсяг фінансування програми – 12 302,82 тис. грн, з них Мінмолодьспорт – 2 204,5 тис. грн; Національна академія педагогічних наук – 1 415,7 тис. грн; інше – місцеві бюджети.

На сьогодні звіт з виконання зазначеної програми у відкритому доступі не виявлено.

¹⁹ Державна цільова соціальна програма “Молодь України” на 2016-2020 роки URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/148-2016-n#n11>

Рекомендації парламентських слухань на тему: “Права дитини в Україні: забезпечення, дотримання, захист”²⁰

У Рекомендаціях центральне місце відведено питанням забезпечення прав дітей у зв'язку з російською збройною агресією. При цьому у Рекомендаціях зазначено, що питання захисту дітей, зокрема дітей конфлікту, не є темою основних стратегічних документів держави. Зокрема, Стратегія сталого розвитку «Україна-2020», Програма діяльності Кабінету Міністрів України не містять завдань з питань дотримання та захисту прав дитини. Заходи щодо соціального, медичного, правового захисту дітей у діях центральних та місцевих органів виконавчої влади набули ознак другорядності, чим зумовлено накопичення негативних тенденцій у сфері захисту прав дитини.

Вказано про послаблення уваги держави до захисту прав дітей соціально вразливих категорій, включаючи: дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, дітей, які зареєстровані як внутрішньо переміщені особи тощо.

Очевидним і закономірним наслідком воєнних дій і збройного конфлікту є погіршення становища дітей. При цьому не затверджені спеціальні програми щодо захисту дітей, які проживають у зоні проведення АТО, військово-цивільні адміністрації не мають спеціальних повноважень та кадрового забезпечення для здійснення ефективних заходів із захисту дітей від наслідків збройного конфлікту. В Україні не ведеться облік офіційних даних про дітей, які загинули та були поранені внаслідок збройного конфлікту. Законодавчо не встановлено покарання за вчинення кримінального злочину у вигляді вербування, втягування та рекрутування дітей у воєнні дії.

Таким чином, Рекомендації містять низку завдань для органів влади і місцевого самоврядування щодо дітей конфлікту, серед яких:

1) КМУ:

- у сфері вдосконалення нормативно-правових актів розробити та внести на розгляд ВРУ проекти законів України про забезпечення соціальних гарантій дітей, яким надано статус постраждалих внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів;

2) Міністерству соціальної політики:

- посилити контроль за захистом прав і свобод дітей, які переміщуються з тимчасово окупованої території України, районів проведення антитерористичної операції та населених пунктів, розташованих на лінії розмежування;

- з урахуванням пропозицій Міністерства з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України налагодити співпрацю з міжнародними неурядовими організаціями щодо захисту прав дітей на непідконтрольних територіях;

3) місцевим органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування

- забезпечити захист прав і свобод дітей, які переміщуються з тимчасово окупованої території України, районів проведення антитерористичної операції та населених пунктів, розташованих на лінії зіткнення, насамперед дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

- забезпечити надання житла дитячим будинкам сімейного типу, які вимушено

²⁰ Рекомендації парламентських слухань на тему: “Права дитини в Україні: забезпечення, дотримання, захист”, затверджені Постановою ВРУ від 22 лютого 2017 року №1906-VIII, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-viii>

або самостійно залишили місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини, надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.

На сьогодні звітів з виконання Рекомендацій у відкритому доступі не виявлено.

1.4 Інституційні умови захисту дітей, включаючи державні установи, колегіальні органи, органи місцевого самоврядування

Міжвідомча комісія з питань охорони дитинства²¹

Міжвідомча комісія з питань охорони дитинства (далі – Комісія) є тимчасовим консультативним, дорадчим органом, створеним Кабінетом Міністрів України з метою підготовки пропозицій щодо реалізації державної політики з питань захисту прав та інтересів дітей.

Основними завданнями Комісії є:

- сприяння забезпеченню координації дій органів виконавчої влади з питань охорони дитинства;
- підготовка пропозицій щодо формування і реалізації державної політики з питань захисту прав та інтересів дітей;
- визначення шляхів, механізмів та способів вирішення проблемних питань, що виникають під час реалізації державної політики у сфері охорони дитинства.

До складу Комісії входять Міністр соціальної політики (голова Комісії), Міністр охорони здоров'я (заступник голови Комісії), Міністр освіти і науки (заступник голови Комісії), заступники Міністра закордонних справ, Міністра економічного розвитку і торгівлі, Міністра культури, Міністра фінансів, Міністра юстиції, Міністра молоді та спорту, Міністра інформаційної політики, Міністра з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб, Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, заступники керівників Національної поліції, Держстату, Держкомтелерадіо, ДМС, а також за згодою Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Уповноважений Президента України з прав дитини, Уповноважений Президента України з прав людей з інвалідністю, народні депутати України, заступники керівників Федерації професійних спілок, Інституту демографії та соціологічних досліджень, перші віцепрезиденти Національної академії медичних наук, Національної академії педагогічних наук, постійний представник Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні, представник Міжнародної організації праці в Україні, представник Міжнародної організації з міграції в Україні, голова Громадської ради при Мінсоцполітики, представники громадських організацій, які провадять свою діяльність у сфері захисту прав дітей.

Комісія може бути досить ефективним засобом вирішення питань стратегічного рівня

²¹ Постанова КМУ №1200 від 03.08.2000 «Про утворення Міжвідомчої комісії з питань охорони дитинства», URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1200-2000-%D0%BF#n15>

та створення політики щодо дітей, однак організація її роботи потребує вдосконалення: необхідно створити сайт Комісії, відсутня інформація про підготовку звітів щодо роботи Комісії, які потребують оприлюднення.

Міністерство соціальної політики^{22,23}, має наступні компетенції:

- розроблення і здійснення заходів щодо захисту прав, свобод і законних інтересів дітей;
- ведення державної статистики щодо дітей;
- ведення обліку дітей, які опинились у складних життєвих обставинах, влаштованих до прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу та соціально-реабілітаційних центрів (дитячих містечок);
- проведення роботи з соціально-правового захисту дітей, запобігання бездоглядності та правопорушенням серед них, із соціально-психологічної реабілітації найбільш уразливих категорій дітей, контроль та координація діяльності служб у справах дітей.

Органи опіки та піклування²⁴ – районні, районні у м. Києві та Севастополі держадміністрації, виконавчі органи міських, районних у містах, сільських, селищних рад, у тому числі об'єднаних територіальних громад (далі – органи опіки та піклування), які провадять діяльність із соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі забезпечення їх права на виховання у сім'ї, надання статусу дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів, влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, встановлення опіки та піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, із захисту особистих, майнових і житлових прав дітей.

Служби у справах дітей²⁵ є структурним підрозділом обласної, Київської та Севастопольської міської держадміністрації, який утворюється головою обласної, Київської та Севастопольської міської держадміністрації, підзвітний та підконтрольний відповідно голові обласної, Київської та Севастопольської міської державної адміністрації.

Основними завданнями служби є:

- реалізація державної політики з питань соціального захисту дітей, запобігання дитячій бездоглядності та безпритульності, вчиненню дітьми правопорушень;
- розроблення і здійснення самостійно або разом з відповідними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями усіх форм власності, громадськими організаціями заходів щодо захисту прав, свобод і законних інтересів дітей;

²² Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей», URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80>

²³ Постанова КМУ від 03.10.18 №800 «Деякі питання соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрожувати їх життю та здоров'ю», URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2018-%D0%BF>

²⁴ Постанова КМУ від 24.09.08 №866 «Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини», URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/866-2008-%D0%BF>

²⁵ Постанова КМУ від 30.08.07 №1068 «Про затвердження типових положень про службу у справах дітей», URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1068-2007-%D0%BF>

– координація зусиль місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності у вирішенні питань соціального захисту дітей та організації роботи із запобігання дитячій бездоглядності та безпритульності;

– забезпечення додержання вимог законодавства щодо встановлення опіки та піклування над дітьми, їх усиновлення, влаштування в дитячі будинки сімейного типу, прийомні сім'ї;

– здійснення контролю за умовами утримання і виховання дітей у закладах для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, спеціальних установах і закладах соціального захисту для дітей усіх форм власності;

– ведення державної статистики щодо дітей;

– ведення обліку дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, усиновлених, влаштованих до прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу та соціально-реабілітаційних центрів (дитячих містечок);

– визначення пріоритетних напрямів поліпшення на відповідній території становища дітей, їх соціального захисту, сприяння фізичному, духовному та інтелектуальному розвитку, запобігання дитячій бездоглядності та безпритульності, вчиненню дітьми правопорушень.

Центри соціальних служб у справах сім'ї, дітей та молоді²⁶ є спеціальним закладом, що надає соціальні послуги сім'ям, дітям та молоді, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги.

Основною метою діяльності центрів є надання психологічних, соціально-педагогічних, соціально-медичних, соціально-економічних, інформаційних і юридичних послуг сім'ям, дітям та молоді. Основними завданнями центрів є:

- 1) забезпечення виконання загальнодержавних та інших соціальних програм з питань соціальної роботи із сім'ями, дітьми та молоддю;
- 2) сприяння розвитку мережі центрів та спеціалізованих формувань, забезпечення їх функціонування;
- 3) сприяння діяльності центрів соціально-психологічної допомоги;
- 4) залучення громадян до соціальної роботи із сім'ями, дітьми та молоддю, підтримка та розвиток волонтерського руху.

Центри соціально-психологічної реабілітації дітей²⁷ утворюються місцевими органами влади для тривалого (стаціонарного) або денного перебування дітей віком від 3 до 18 років, які опинились у складних життєвих обставинах, надання їм комплексної соціальної, психологічної, педагогічної, медичної, правової та інших видів допомоги.

Соціально-реабілітаційні центри (дитячі містечка) є закладами соціального захисту для проживання дітей, які опинились у складних життєвих обставинах, надання

²⁶ Постанова КМУ від 01.08.2013 №573 «Про затвердження Загального положення про центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді», URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/573-2013-%D0%BF>

²⁷ Постанова КМУ від 28.01.04 №87 «Про затвердження Типового положення про центр соціально-психологічної реабілітації дітей», URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2004-%D0%BF>

їм комплексної соціальної, психологічної, педагогічної, медичної, правової, інших видів допомоги та подальшого їх влаштування.

Уповноважений Президента з прав дитини²⁸ має наступні завдання:

- 1) здійснювати постійний моніторинг дотримання в Україні конституційних прав дитини, виконання Україною міжнародних зобов'язань у цій сфері та внесення в установленому порядку Президентом України пропозицій щодо припинення і запобігання повторенню порушень прав і законних інтересів дитини;
- 2) вносити Президентом України пропозицій щодо підготовки проєктів законів, актів Президента України з питань прав та законних інтересів дитини;
- 3) здійснювати заходи, спрямованих на захист і відновлення порушених прав та законних інтересів дитини, інформування громадськості про такі заходи та їх результати;
- 4) готувати заходи за участю Президента України, у тому числі міжнародного характеру, з питань, що стосуються дітей;
- 5) здійснювати заходи щодо налагодження взаємодії органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань захисту прав та законних інтересів дитини.

²⁸ Указ Президента України «Питання Уповноваженого Президента з прав дитини», URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/811/2011>

1.5 Фінансові умови захисту дітей конфлікту, включаючи програми державного та обласних бюджетів

1.5.1. Видатки державного бюджету України, що включають заходи для захисту дітей конфлікту у 2016-2019 роках

Серед затверджених видатків державного бюджету України 2016-2019 років відсутня окрема програма, спрямована на захист дітей конфлікту, а також програми на виконання вимог Закону України "Про охорону дитинства" щодо медичної, психологічної, педагогічної реабілітації та соціальної реінтеграції дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів. Певні витрати щодо дітей конфлікту передбачені в інших програмах, що вказані в цьому підрозділі.

Найменування видатків Державного бюджету України на 2016 рік Код класифікації	Сума всього
Реалізація державної політики з питань сім'ї та дітей 2501440 Кошти витрачаються відповідно до Постанови КМУ від 22.02.2012 №117, яка в тому числі передбачає: <ol style="list-style-type: none"> 1) виконання плану заходів з виконання у поточному бюджетному періоді Загальнодержавної програми "Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини" на період до 2016 року. Програма не містила заходів щодо дітей, які постраждали в конфлікті 	640,7 тис. грн ---
Оздоровлення і відпочинку дітей, які потребують особливої уваги та підтримки, в дитячих оздоровчих таборах МДЦ «Артек» і ДЦ «Молода Гвардія» 2501450 Кошти витрачаються відповідно до Постанови КМУ від 28.02.2011 №227 (в редакції від 22.10.2015р.), яка в тому числі передбачає: <ol style="list-style-type: none"> 1) організацію оздоровлення і відпочинку дітей осіб, визнаних учасниками бойових дій відповідно до пункту 19 частини першої статті 6 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту"; дітей, один із батьків яких загинув (пропав безвісти) у районі проведення антитерористичної операції, а також внаслідок захворювання, одержаного в період участі в антитерористичній операції; дітей, зареєстрованих як внутрішньо переміщені особи шляхом придбання путівок до дитячих центрів "Артек" і "Молода гвардія". 	88 833,5 тис. грн ---

Головний розпорядник – Мінсоцполітики

Найменування видатків Державного бюджету України на 2017 рік Код класифікації	Сума всього
<p>Заходи із соціального захисту дітей, сімей, жінок та інших найбільш вразливих категорій населення 2501130</p> <p>Кошти витрачаються відповідно до Постанови КМУ від 12.04.2017 №256 (в редакції від 12.04.2017р.), яка в тому числі передбачає:</p> <p>1) здійснення заходів і завдань, передбачених Національним планом дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 "Жінки, мир, безпека" на період до 2020 року (в редакції від 24.02.2016р.) включає захист жінок і дівчат, які постраждали від конфліктів, а саме:</p> <p>- удосконалення системи захисту жінок і дівчат, які постраждали від конфліктів</p> <p>- забезпечення надання допомоги та реабілітації постраждалим від конфліктів</p> <p>Головний розпорядник – Мінсоцполітики</p>	<p>91 682,7 тис. грн</p> <p>61 тис. грн – місцеві бюджети 22 тис. грн – інші джерела</p> <p>35,79 тис. грн – місцеві бюджети 68,5 тис. грн – інші джерела</p>
<p>Оздоровлення і відпочинок дітей, які потребують особливої уваги та підтримки, в дитячих оздоровчих таборах МДЦ «Артек» і ДЦ «Молода Гвардія» 2501450</p> <p>Кошти витрачаються відповідно до Постанови КМУ від 28.02.2011 №227 (в редакції від 04.02.2017р.), яка в тому числі передбачає:</p> <p>1) організацію оздоровлення і відпочинку дітей осіб, визнаних учасниками бойових дій відповідно до пункту 19 частини першої статті 6 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту"; дітей, один із батьків яких загинув (пропав безвісти) у районі проведення антитерористичної операції, а також внаслідок захворювання, одержаного в період участі в антитерористичній операції; дітей, зареєстрованих як внутрішньо переміщені особи шляхом придбання путівок до дитячих центрів "Артек" і "Молода гвардія".</p> <p>Головний розпорядник – Мінсоцполітики</p>	<p>151 855,9 тис. грн</p>

Найменування видатків Державного бюджету України на 2018 рік Код класифікації	Сума всього
<p>Заходи із соціального захисту дітей, сімей, жінок та інших найбільш вразливих категорій населення 2501130</p> <p>Кошти витрачаються відповідно до Постанови КМУ від 12.04.2017 №256, яка в тому числі передбачає:</p> <p>1) здійснення заходів і завдань, передбачених Національним планом дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 "Жінки, мир, безпека" на період до 2020 року (в редакції від 24.02.2016р.) включає захист жінок і дівчат, які постраждали від конфліктів, а саме:</p> <p>- удосконалення системи захисту жінок і дівчат, які постраждали від конфліктів</p> <p>- забезпечення надання допомоги та реабілітації постраждалим від конфліктів</p> <p>Головний розпорядник – Мінсоцполітики</p>	<p>100789,9 тис. грн</p> <p>57 тис. грн – місцеві бюджети 22 тис. грн – інші джерела</p> <p>36 тис. грн – місцеві бюджети 68,5 тис. грн – інші джерела</p>
<p>Оздоровлення і відпочинок дітей, які потребують особливої уваги та підтримки, в дитячих оздоровчих таборах МДЦ «Артек» і ДЦ «Молода Гвардія» 2501450</p> <p>Кошти витрачаються відповідно до Постанови КМУ від 28.02.2011 №227 (в редакції від 06.04.2018р.), яка в тому числі передбачає:</p> <p>1) організацію оздоровлення і відпочинку дітей осіб, визнаних учасниками бойових дій відповідно до пункту 19 частини першої статті 6 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту"; дітей, один із батьків яких загинув (пропав безвісти) у районі проведення антитерористичної операції, а також внаслідок захворювання, одержаного в період участі в антитерористичній операції; дітей, зареєстрованих як внутрішньо переміщені особи шляхом придбання путівок до дитячих центрів "Артек" і "Молода гвардія".</p> <p>Головний розпорядник – Мінсоцполітики</p>	<p>195 492,4 тис. грн</p>

Найменування видатків Державного бюджету України на 2019 рік Код класифікації	Сума всього
<p>Заходи із соціального захисту дітей, сімей, жінок та інших найбільш вразливих категорій населення 2501130</p> <p>Кошти витрачаються відповідно до Постанови КМУ від 12.04.2017 №256, яка в тому числі передбачає:</p> <p>1) здійснення заходів і завдань, передбачених Національним планом дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 "Жінки, мир, безпека" на період до 2020 року включає захист жінок і дівчат, які постраждали від конфліктів, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> - удосконалення системи захисту жінок і дівчат, які постраждали від конфліктів - забезпечення надання допомоги та реабілітації постраждалим від конфліктів <p>2) виконання заходів і завдань, передбачених Державною соціальною програмою "Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини" на період до 2021 року, що включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - забезпечення захисту прав дітей, які перебувають у зоні воєнних дій чи збройних конфліктів – надання медичних, психологічних, педагогічних та реабілітаційних послуг, - впровадження комплексних заходів щодо створення умов повноцінного життя та соціально-психологічної реабілітації дітей, які постраждали від воєнних дій чи збройного конфлікту, та дітей, розлучених із сім'єю, які не є громадянами України та потребують міжнародного захист <p>Головний розпорядник – Мінсоцполітики</p>	<p>95 570,3 тис. грн</p> <p>69,5 тис. грн – місцеві бюджети 22 тис. грн – інші джерела</p> <p>33 тис. грн – місцеві бюджети 46 тис. грн – інші джерела</p> <p>загальне фінансування програми у 2019 році: держ.бюджет – 2288372,2 тис. грн, місцевий бюджет – 40549,71 тис. грн</p>

Код класифікації	Сума всього
<p>Оздоровлення і відпочинок дітей, які потребують особливої уваги та підтримки, в дитячих оздоровчих таборах МДЦ «Артек» і ДЦ «Молода Гвардія» 2501450</p> <p>Кошти витрачаються відповідно до Постанови КМУ від 28.02.2011 №227, яка в тому числі передбачає:</p> <p>1) організацію оздоровлення і відпочинку дітей осіб, визнаних учасниками бойових дій відповідно до пункту 19 частини першої статті 6 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту"; дітей, один із батьків яких загинув (пропав безвісти) у районі проведення антитерористичної операції, а також внаслідок захворювання, одержаного в період участі в антитерористичній операції і заходах із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях; дітей, зареєстрованих як внутрішньо переміщені особи; дітей, які проживають у населених пунктах, розташованих на лінії зіткнення/розмежування; дітей, взятих на облік службами у справах дітей як таких, що перебувають у складних життєвих обставинах шляхом придбання путівок до дитячих центрів "Артек" і "Молода гвардія"</p> <p>Головний розпорядник – Мінсоцполітики</p>	<p>217192,1 тис. грн</p>

1.5.2. Програми місцевих бюджетів

У цьому підрозділі розглянуті бюджетні програми областей та міста Києва. Зазначені бюджети не містять окремих програм щодо дітей конфлікту. Заходи соціального захисту щодо дітей конфлікту наявні в окремих програмах. Загалом єдиного підходу щодо захисту дітей не відмічається і це є наслідком відсутності чіткої політики держави.

Програми, що включають заходи соціального захисту дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів

За результатом аналізу програм обласних бюджетів лише в Донецькій області виявлені програми, в яких чітко зазначено про заходи щодо дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів. Зокрема, Програма економічного і соціального розвитку Донецької області на 2018 рік на основні напрями розвитку на 2019 і 2020 роки містить заходи щодо надання одноразової грошової допомоги дітям, які отримали статус дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, на загальну суму 613 тис. грн (розмір одноразової грошової допомоги становив п'ять прожиткових мінімумів для дітей відповідного віку).

Програмою економічного і соціального розвитку Донецької області на 2019 рік на основні напрямки розвитку на 2020 і 2021 роки передбачені кошти в сумі 400,00 тис. грн для надання одноразової грошової допомоги дітям, які отримали статус дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів.

В окремих програмах при визначенні суб'єктів передбачається, що програма спрямована на дітей, які потребують особливої соціальної уваги і підтримки. Однак ця категорія не є конкретизованою, її визначення в самих програмах охоплює різні категорії дітей. Тому це визначення не гарантує можливості отримання соціальної допомоги дітьми, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів. Найчастіше до переліку дітей, які потребують особливої соціальної уваги і підтримки, що визначено в самих програмах, не включена така категорія дітей.

Програми, що включають заходи соціального захисту дітей, які є членами сімей загиблих (померлих, тих, які пропали безвісти) учасників АТО/ООС

Діти, які є членами сімей загиблих (померлих, тих, які пропали безвісти) учасників АТО/ООС, є найбільш захищеною категорією серед усіх категорій дітей конфлікту. В кожній області існують програми, які передбачають соціальний захист таких дітей.

До основних заходів, які наявні в таких програмах, належать виплата одноразової грошової допомоги та забезпечення оздоровлення і відпочинку.

Далі наведена детальна інформація щодо бюджетних програм та заходів, спрямованих на соціальний захист дітей, які є членами сімей загиблих (померлих, тих, які пропали безвісти) учасників АТО/ООС.

Назва програми • заходи програми	Сума фінансування на вказані напрями (грн)	Загальна сума фінансування по програмі (грн)
Вінницька область		
Обласна комплексна цільова програма підтримки учасників антитерористичної операції/операції об'єднаних сил, членів їх сімей та членів сімей загиблих (померлих) учасників антитерористичної операції/операції об'єднаних сил на 2016-2021 роки <ul style="list-style-type: none"> надання одноразової матеріальної допомоги сім'ям загиблих (померлих); надання консультацій та аргументованих роз'яснень щодо застосування норм чинного законодавства в частині соціальних пільг та гарантій шляхом організації прийому громадян мультидисциплінарними групами фахівців з виїздом у райони (міста) області надання соціальної грошової допомоги членам сімей загиблих (померлих) учасників АТО/ООС для компенсації за пільговий проїзд; безкоштовне навчання основам комп'ютерної грамотності; пільгове відвідування театральних-видовищних та музейних закладів області першочергове влаштування дітей до дошкільних навчальних закладів; забезпечення безкоштовним харчуванням учнів 1-4 та 5-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів; забезпечення безкоштовним триразовим харчуванням вихованців дошкільних навчальних закладів; щорічна одноразова матеріальна допомога до дня Святого Миколая; організація оздоровлення та санаторно-курортного лікування; надання психологічної підтримки та проведення соціальної реабілітації; здійснення соціальної адаптації шляхом організації заходів з сімейного дозвілля; організація відпочинку, туристичних поїздок, екскурсій в межах області по Україні та за її межами 	д/в*	24 420 тис. грн
Регіональна програма підготовки кваліфікованих робітників на 2016-2020 роки <ul style="list-style-type: none"> щорічне поновлення банку даних дітей батьки яких загинули в АТО 	700 тис. грн	43014,5 тис. грн
Обласна цільова соціальна програма оздоровлення, відпочинку дітей і молоді, розвитку мережі дитячих закладів оздоровлення та відпочинку до 2019 року <ul style="list-style-type: none"> забезпечення першочергового оздоровлення дітей, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки, зокрема дітей, один з батьків яких загинув (пропав безвісти) в районах АТО. А також вказаних дітей, які перебувають в обласних центрах соціально-психологічної реабілітації дітей, обласному соціальному гуртожитку 	59 500 тис. грн 22 550 тис. грн	237 439 тис. грн

* д/в - дані відсутні

Назва програми Заходи програми	Сума фінансування на вказані напрями (грн)	Загальна сума фінансування по програмі (грн)
Волинська область		
Регіональна програма підтримки учасників антитерористичної операції та членів їх сімей на 2018-2019 роки		1 860 тис. грн
<ul style="list-style-type: none"> організація відпочинку для сімей загиблих (зниклих безвісти) учасників антитерористичної операції; проведення тематичних зустрічей із сім'ями загиблих учасників АТО 	1 200 тис. грн 120 тис. грн	
Обласна цільова соціальна програма оздоровлення та відпочинку дітей на 2016 – 2020 роки		187 467 тис. грн
<ul style="list-style-type: none"> оздоровлення та відпочинок дітей, один із батьків яких загинув (пропав безвісти) у районі проведення антитерористичних операцій, бойових дій чи збройних конфліктів або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних в районі проведення антитерористичних операцій, бойових дій чи збройних конфліктів, а також внаслідок захворювання, одержаного в період участі в антитерористичній операції 	32 900 тис.грн	
Дніпропетровська область		
Комплексна програма соціального захисту населення Дніпропетровської області на 2015-2019 роки		23 931 882,5 тис. грн
<ul style="list-style-type: none"> забезпечення в розмірах, визначених чинним законодавством, виплати щорічної разової допомоги членам сімей загиблих 	д/в	
Програма захисту прав дітей та розвитку сімейних форм виховання у Дніпропетровській області на 2016-2020 роки		7367,47 тис. грн
<ul style="list-style-type: none"> підтримка дітей, один з батьків яких загинув у районах АТО через проведення обласного свята до Дня захисника України 	400,03 тис. грн	
Регіональна програма оздоровлення та відпочинку дітей Дніпропетровської області у 2014-2021 роках		380 933,4 тис. грн
<ul style="list-style-type: none"> організація оздоровлення та відпочинку дітей, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки 		
Донецька область		
Порядок надання одноразової матеріальної допомоги інвалідам війни з числа учасникам антитерористичної операції та членам сімей загиблих учасників антитерористичної операції у 2017 році		д/в
<ul style="list-style-type: none"> надання матеріальної допомоги 	816,0 тис.грн, в тому числі 176,0 тис. грн дітям	
Порядок надання одноразової матеріальної допомоги інвалідам війни з числа учасникам антитерористичної операції та членам сімей загиблих учасників антитерористичної операції у 2017 році		д/в
<ul style="list-style-type: none"> надання матеріальної допомоги 	675,0 тис. грн в тому числі – 140,0 тис.грн дітям	

Житомирська область		
Програма соціальної підтримки учасників антитерористичної операції та операції об'єднаних сил, членів сімей загиблих учасників антитерористичної операції та операції об'єднаних сил у 2019 році		У межах фінансових можливостей
<ul style="list-style-type: none"> забезпечення обстеження, лікування, санаторно-курортного лікування та медичної реабілітації в тому числі стоматологічного (хірургічного, терапевтичного) зубного протезування, забезпечення ендопротезуванням, протезуванням органів серцево-судинної системи, інтраокулярними лінзами членів сімей загиблих учасників антитерористичної операції та операцій об'єднаних сил, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України 		
Обласна Програма оздоровлення та відпочинку дітей на 2019-2020 роки		У межах фінансових можливостей
Програма передбачає забезпечення путівкою до оздоровчого закладу не більше одного разу на рік: <ul style="list-style-type: none"> дітей осіб, визнаних учасниками бойових дій; дітей, один із батьків яких загинув (пропав безвісти), у районі проведення АТО/ООС, помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних у районі АТО/ООС, а також внаслідок захворювання, одержаного у період участі в АТО/ООС; 		
Закарпатська область		
Регіональна програма оздоровлення та відпочинку дітей і розвитку мережі дитячих закладів оздоровлення та відпочинку на 2018-2021 роки		380 904,3 тис. грн
<ul style="list-style-type: none"> Забезпечення оздоровлення та відпочинку 		
Регіональна програма «Турбота» щодо посилення соціального захисту громадян на 2019-2021 роки		63 426,6 тис. грн
<ul style="list-style-type: none"> надання матеріальної допомоги сім'ям загиблих; придбання до державних і релігійних свят подарунків дітям загиблих 		
Запорізька область		
Івано-Франківська область		
Обласна програма підтримки сімей загиблих і постраждалих під час масових акцій громадського протесту в період з 21 листопада 2013 року по 21 лютого 2014 року, учасників бойових дій, осіб, які перебувають чи перебували у складі добровольчих формувань, що утворилися для захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, та інших громадян, які залучалися і брали безпосередню участь в антитерористичній операції в районах її проведення		в межах кошторисних призначень
<ul style="list-style-type: none"> надання безоплатної правової допомоги; надання земельних ділянок для будівництва, ведення господарства та іншої господарської діяльності; надання щорічної матеріальної допомоги сім'ям до роковин трагедії; забезпечення безкоштовним навчанням у державних професійно-технічних, вищих (I-IV рівня акредитації) навчальних закладах; 	д/в	

Назва програми Заходи програми	Сума фінансування на вказані напрями (грн)	Загальна сума фінансування по програмі (грн)
<ul style="list-style-type: none"> оздоровлення та відпочинок на пільгових умовах; надання допомоги у зв'язку із втратою члена сім'ї, смерть якого пов'язана з участю в АТО; надання пільг з оплати вартості житлово-комунальних послуг у розмірі 50 відсотків від нарахованих платежів сім'ям, члени яких загинули під час АТО; надання додаткових виплат одному з батьків на неповнолітніх дітей до досягнення ними 18-річного віку (якщо діти навчаються – до 23 років), непрацездатним батькам загиблих під час проведення АТО, інвалідам I групи, інвалідність яких пов'язана з участю в АТО; поліпшення житлових умов сімей, члени яких загинули (померли) під час проведення АТО; забезпечення санаторно-курортним лікуванням; медичне забезпечення у закладах охорони здоров'я області (на базі ОКЛ, ОДКЛ, ОККД) 		
Програма розвитку освіти Івано-Франківщини на 2016-2023 рр.		434 322 тис. грн
<ul style="list-style-type: none"> здійснення соціального супроводу обдарованих дітей, в тому числі дітей із сімей, батьки яких є (були) учасниками АТО, внутрішньо переміщеними особами; забезпечення гарячим харчуванням учнів 1-4 класів та пільгові категорії учнів відповідно до чинного законодавства. В межах повноважень організація безкоштовного харчування учнів-дітей учасників АТО та ВПО 	д/в	
Обласна цільова соціальна програма з оздоровлення та відпочинку дітей на 2016-2020 роки		28 196,3 тис. грн
<ul style="list-style-type: none"> програма передбачає здійснення закупівлі путівок для дітей пільгових категорій віком 7-16 років, обміну групами дітей пільгових категорій віком 7-16 років для оздоровлення в інших областях дітей, один із батьків яких загинув (пропав безвісти) у районі проведення антитерористичної операції, бойових дій чи збройних конфліктів або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних у районі проведення антитерористичної операції, бойових дій чи збройних конфліктів, а також внаслідок захворювання, тощо 	д/в	
Київська область		
Київська обласна комплексна програма соціальної підтримки в Київській області учасників антитерористичної операції та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) учасників антитерористичної операції, а також родин Героїв Небесної Сотні та учасників Революції Гідності на 2018-2020 роки		434 322 тис. грн
<ul style="list-style-type: none"> надання одноразової грошової допомоги сім'ям військово-вслужбовців, які загинули в зоні проведення АТО; 	д/в	

<ul style="list-style-type: none"> надання щорічної одноразової грошової допомоги сім'ям загиблих; організація та проведення фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів серед учасників АТО, членів їх сімей, у тому числі сімей загиблих (померлих) учасників АТО; надання медичної допомоги та психологічної реабілітації учасникам АТО, членам сімей загиблих учасників АТО, у тому числі членам сімей загиблих (померлих) учасників АТО; забезпечення госпіталізації у спеціалізовані профільні заклади охорони здоров'я учасників АТО та членів сімей загиблих (померлих) учасників АТО, які потребують реабілітації 	д/в	
Київська обласна комплексна програма «Здоров'я Київщини» на 2018-2020 роки		1 861 063,50 грн
<ul style="list-style-type: none"> забезпечення задоволення потреби в медичній допомозі постраждалих під час Революції Гідності та учасників антитерористичної операції, у тому числі членів їх сімей 	д/в	
Кіровоградська область		
Обласна комплексна програма соціальної підтримки учасників АТО, членів їх сімей, сімей загиблих учасників АТО, постраждалих учасників Революції Гідності та вшанування пам'яті загиблих на 2014-2020 роки		
<ul style="list-style-type: none"> надання одноразової матеріальної допомоги сім'ям загиблих – 20 000 грн.; призначення та виплата грошової компенсації за належні житлові приміщення членам сімей загиблих; безкоштовне оздоровлення дітей, батьки яких загинули під час виконання службових обов'язків в зоні проведення АТО; забезпечення відпочинком влітку у таборах з денним перебуванням на базі навчальних закладів дітей шкільного віку, батьки яких загинули; забезпечення безкоштовним дворазовим харчуванням учнів 1-4 класів загальноосвітніх навчальних закладів – дітей: загиблих (померлих) учасників АТО; одноразовим безкоштовним харчуванням – учнів 5-11 класів; забезпечення безкоштовним триразовим харчуванням вихованців дошкільних навчальних закладів з числа дітей загиблих (померлих) учасників АТО; першочергове влаштування до дошкільних навчальних закладів дітей дошкільного віку, один з батьків яких загинув; надання психологічної допомоги сім'ям загиблих учасникам АТО; надання безоплатної правової допомоги щодо захисту прав членів сімей загиблих (померлих) учасників АТО соціальний супровід, медична, психологічна реабілітація, соціальна адаптація, професійна підготовка (перепідготовка) членів сімей загиблих учасників АТО; організація сімейного відпочинку членів сімей загиблих (померлих) учасників АТО 	д/в	д/в

Назва програми Заходи програми	Сума фінансування на вказані напрями (грн)	Загальна сума фінансування по програмі (грн)
<ul style="list-style-type: none"> організація санаторно-курортного лікування за медичними показаннями членів сімей загиблих (померлих) учасників АТО; забезпечення позачергового санаторно-курортного лікування дітей загиблих (померлих) учасників АТО; забезпечення членам сімей загиблих можливості реалізувати право на безоплатну передачу земельних ділянок із державної (комунальної) власності; звільнення дітей загиблих (померлих) учасників АТО від сплати за додаткові освітні послуги у державних і комунальних навчальних закладах, дитячо-юнацьких спортивних школах, школах естетичного виховання та гуртках, студіях і секціях при дошкільних, позашкільних і культурно-освітніх закладах; здійснення психолого-педагогічного супроводу дітей шкільного віку із сімей загиблих (померлих) учасників АТО 		
Обласна комплексна соціальна програма оздоровлення та відпочинку дітей Кіровоградської області на 2018-2022 роки <ul style="list-style-type: none"> забезпечення оздоровлення дітей, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки на базі стаціонарних оздоровчих закладів 	д/в	220 772,1 грн
Луганська область		
Комплексна обласна програма медичного і соціального забезпечення учасників антитерористичної операції та членів їх сімей, ветеранів війни та прирівняних до них осіб на 2017-2019 роки Програма передбачає: <ul style="list-style-type: none"> соціальне забезпечення учасників АТО і членів їх сімей: надання грошової допомоги, медичне обслуговування учасників АТО та членів їх сімей: безоплатне отримання ліків, зубопротезування, слухопротезування, кардіостимулятори, ендопротези, надання психологічної допомоги 	д/в	4 883,927 тис.грн
Львівська область		
Комплексна програма соціальної підтримки у Львівській області учасників АТО (ООС) та їхніх родин, бійців добровольців АТО, а також родин Героїв Небесної Сотні на 2018-2020 роки <ul style="list-style-type: none"> надання та виплата одноразової адресної допомоги родинам, родичі яких загинули під час проведення антитерористичної операції; призначення і виплата соціальних виплат дітям, пасинкам, падчеркам військовослужбовців, добровольців, волонтерів, які загинули під час участі в антитерористичній операції або померли внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, отриманих у зоні АТО (ООС), та Героїв Небесної Сотні 	д/в	28 292 тис. грн

Миколаївська область		
Комплексна програма соціального захисту населення «Турбота» на період до 2020 року <ul style="list-style-type: none"> оздоровлення та відпочинок на базах відпочинку, у санаторно-курортних закладах; одноразова матеріальна допомога сім'ям загиблих та померлих учасників антитерористичної операції на сході України; одноразова матеріальна допомога дітям військово-службовців, які загинули або померли внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних при виконанні службових обов'язків під час участі в антитерористичній операції (АТО) на сході України; придбання житла для сімей учасників антите-рористичної операції на сході України, які перебувають на квартирному обліку; передача земельних ділянок із державної (комунальної) власності для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка); безкоштовне харчування учнів загальноосвітніх навчальних закладів із числа дітей загиблих учасників антитерористичної операції; психологічна допомога членам сімей учасників АТО та членам сімей загиблих учасників антитерористичної операції; безоплатне відвідування закладів культури членами сімей загиблих учасників антитеро-ристичної операції 	д/в	174 650,5 тис. грн
Програма оздоровлення та відпочинку дітей Миколаївської області на 2019-2023 роки <ul style="list-style-type: none"> Програма передбачає забезпечення оздоровлення та відпочинку дітям, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки, зокрема, дітей учасників бойових дій, дітей загиблих (померлих) учасників АТО 	д/в	1 285,0 тис. грн
Одеська область		
Обласна комплексна програма соціальної підтримки населення на 2018-2020 роки «Соціальний захист населення в Одеській області» <ul style="list-style-type: none"> надання матеріальної допомоги або відшкодування вартості санаторно-курортного лікування членів сімей загиблих; оздоровлення дітей, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки 	д/в	261 938,0 тис. грн
Полтавська область		
Рівненська область		
Обласна програма оздоровлення та відпочинку дітей і розвитку мережі дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, санаторіїв на період до 2022 р. <ul style="list-style-type: none"> програма передбачає забезпечення путівкою шляхом надання грошової допомоги одному з батьків (особі, яка їх замінює) для дітей, один із батьків яких загинув (пропав безвісти) у районі проведення антитерористичних 	д/в	333 011 тис. грн

Назва програми Заходи програми	Сума фінансування на вказані напрями (грн)	Загальна сума фінансування по програмі (грн)
<ul style="list-style-type: none"> операцій, бойових дій чи збройних конфліктів або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних у районі проведення антитерористичних операцій, бойових дій чи збройних конфліктів, а також внаслідок захворювання, одержаного в період участі в антитерористичній операції 		
Обласна програма матеріальної підтримки найбільш незахищених верств населення на 2018–2022 роки <ul style="list-style-type: none"> надання матеріальної підтримки сім'ям загиблих учасників антитерористичної операції 	д/в	90 547,1 тис. грн
Сумська область		
Обласна комплексна програма соціального захисту населення на 2017-2021 роки <ul style="list-style-type: none"> надання одноразової матеріальної допомоги постраждалим та сім'ям загиблих (померлих) при виконанні службового обов'язку під час антитерористичної операції у розмірі 100 тис. грн та 34 тис. грн на поліпшення житлово-побутових умов 	д/в	42 449,89 тис. грн
Обласна програма здійснення компенсаційних виплат за пільговий проїзд окремих категорій громадян автомобільним транспортом на автобусних маршрутах загального користування на 2016-2020 р. <ul style="list-style-type: none"> здійснення компенсаційних виплат за пільговий проїзд членів сімей загиблих (померлих) учасників антитерористичної операції за проїзд автомобільним транспортом на автобусних маршрутах загального користування в Сумській області 	д/в	17 842,955 тис. грн
Тернопільська область		
Обласна програма підтримки осіб, які брали участь в антитерористичній операції, та членів сімей загиблих під час проведення антитерористичної операції на 2015-2019 роки <ul style="list-style-type: none"> надання одноразової матеріальної допомоги постраждалим та сім'ям загиблих (померлих) при виконанні службового обов'язку під час антитерористичної операції у розмірі 100 тис. грн та 34 тис. грн на поліпшення житлово-побутових умов 	д/в	15 154,4 тис. грн.
Обласна комплексна програма соціальної підтримки мало захищених верств населення "Турбота" на 2016-2020 роки <ul style="list-style-type: none"> надання матеріальної допомоги сім'ям загиблих (померлих) та поранених, смерть, поранення, захворювання яких пов'язані з виконанням завдань із захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, безпосередньою участю в антитерористичній операції, які постійно проживають на території Тернопільської області 	д/в	43 898 тис. грн

Обласна цільова соціальна програма оздоровлення та відпочинку дітей на 2019-2021 роки <ul style="list-style-type: none"> придбання путівок до дитячих закладів оздоровлення та відпочинку для дітей, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки, дітей внутрішньо переміщених осіб, дітей, батьки яких є учасниками антитерористичної операції, а також дітей, що проживають у зоні конфлікту (Донецька та Луганська області) забезпечення перевезення (в межах України) дітей, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки, в першу чергу дітей, батьки яких є учасниками антитерористичної операції, що направляються на відпочинок у країни Європи та регіони України 	д/в	66 732,36 тис. грн
Харківська область		
Комплексна Програма соціального захисту населення Харківської області на 2016–2020 роки <ul style="list-style-type: none"> надання матеріальної підтримки у вигляді разової грошової допомоги найбільш незахищеним верствам населення; організувати відпочинок у санаторно-курортних закладах Харківської області осіб, які безпосередньо брали участь в антитерористичній операції, членів їх сімей та членів сімей загиблих учасників бойових дій проводити новорічні та різдвяні свята для дітей, батьки яких безпосередньо брали участь в антитерористичній операції 	д/в	518 111,1 тис. грн
Херсонська область		
Обласна цільова програма медичної реабілітації та соціальної реадaptaції учасників антитерористичної операції на період до 2020 року <ul style="list-style-type: none"> допомога сім'ям загиблих у виході зі стресових та кризових станів шляхом надання профілактичної та оперативної психологічної допомоги 	д/в	41 115,70 тис. грн
Обласна програма оздоровлення та відпочинку дітей влітку на період 2016-2020 роки <ul style="list-style-type: none"> Організація оздоровлення та відпочинку дітей, які потребують особливої соціальної уваги, в тому числі дітей, один із батьків яких загинув (пропав безвісти) у районі проведення антитерористичних операцій, бойових дій чи збройних конфліктів або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних у районі проведення антитерористичних операцій, бойових дій чи збройних конфліктів, а також внаслідок захворювання одержаного, в період участі в антитерористичній операції 	д/в	147 501,8 тис. грн
Хмельницька область		
Обласна комплексна програма соціальної підтримки учасників АТО, операції Об'єднаних сил, членів їх сімей, сімей загиблих учасників АТО, операції Об'єднаних сил, постраждалих учасників Революції Гідності, учасників-добровольців, які брали участь у захисті територіальної цілісності та державного суверенітету на Сході України та вшанування пам'яті загиблих на 2019 – 2020 роки	д/в	д/в

Назва програми Заходи програми	Сума фінансування на вказані напрями (грн)	Загальна сума фінансування по програмі (грн)
<ul style="list-style-type: none"> соціальний супровід членів сімей учасників АТО, операції Об'єднаних сил, сімей загиблих учасників АТО, операції Об'єднаних сил, постраждалих учасників Революції Гідності, учасників-добровольців, які брали участь у захисті територіальної цілісності та державного суверенітету на Сході України 		
Обласна програма оздоровлення та відпочинку дітей на період до 2022 року <ul style="list-style-type: none"> придбання путівок до дитячих закладів оздоровлення та відпочинку для дітей, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки 	д/в	156 318,0 тис. грн
Черкаська область		
Обласна комплексна програма щодо медичного, соціального забезпечення, адаптації, психологічної реабілітації, професійної підготовки (перепідготовки) учасників антитерористичної операції, родин Героїв Небесної Сотні, постраждалих під час Революції Гідності та бійців-добровольців <ul style="list-style-type: none"> забезпечення учасників АТО та їх сімей, членів сімей загиблих учасників АТО, сімей Героїв Небесної Сотні, постраждалих під час Революції Гідності та бійців-добровольців психологічною реабілітацією на базі місцевого санаторію; забезпечення безкоштовним оздоровленням та відпочинком дітей, один із батьків яких загинув (пропав безвісти); виплата щомісячної фінансової допомоги (стипендії) одному з членів сімей загиблих (померлих) учасників АТО, Героїв Небесної Сотні 	д/в	д/в
Програма оздоровлення та відпочинку дітей на 2016–2020 рр. <ul style="list-style-type: none"> Оздоровлення дітей, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки, а саме – з 100% оплатою путівок з обласного бюджету дітей, один із батьків яких загинув (пропав безвісти) у районі проведення антитерористичних операцій. 	д/в	д/в
Чернівецька область		
Комплексна програма соціальної підтримки учасників антитерористичної операції (учасників бойових дій) та членів їх сімей на 2017–2019 роки <ul style="list-style-type: none"> надання соціальних послуг сім'ям загиблих учасників АТО, які опинились в складних життєвих обставинах; забезпечення освітніх послуг дітям загиблих учасників АТО, волонтерів загиблих в зоні АТО; надання матеріальної допомоги членам сімей загиблих учасників АТО, членам сімей загиблих волонтерів в зоні АТО; 	д/в	75 504,5 тис. грн

<ul style="list-style-type: none"> надання соціальної допомоги дітям військово-службовців, добровольців, волонтерів, які загинули під час участі в антитерористичній операції або померли внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, отриманих в зоні АТО; надання щорічної одноразової грошової допомоги членам сімей загиблих учасників АТО 		
Комплексна програма оздоровлення та відпочинку дітей Чернівецької області на 2016–2020 роки <ul style="list-style-type: none"> Програма передбачає: послуги з оздоровлення першочергово надаються відповідно до чинного законодавства дітям, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки (дітям пільгових категорій), зокрема, діти, один із батьків яких загинув (пропав безвісти) у районі проведення антитерористичних операцій. 	д/в	223 791,6 тис. грн
Чернігівська область		
Програма соціальної підтримки учасників АТО, операції Об'єднаних сил, членів їх сімей, бійців-добровольців у Чернігівській області на 2019–2023 роки <ul style="list-style-type: none"> надання фінансової підтримки членам сімей загиблих (померлих) учасників АТО, ООС шляхом виплати їм щомісячної матеріальної допомоги на вирішення соціально-побутових питань, надання комплексної психолого-соціальної реабілітації учасникам АТО, ООС та членам їх родин у комунальній установі «Чернігівський обласний центр комплексної реабілітації та обслуговування учасників бойових дій, членів їх родин та сімей загиблих» Чернігівської обласної ради забезпечення соціальної підтримки та надання соціальних послуг учасникам АТО, ООС та членам їх сімей; проведення заходів щодо поліпшення житлових та соціально-побутових умов багатодітних сімей учасників АТО, ООС, загиблих та поранених учасників АТО, ООС, де виховується 5 і більше дітей; проведення заходів для дітей з багатодітних сімей учасників АТО, ООС, загиблих та поранених учасників АТО, ООС, забезпечення оздоровчими та відпочинковими послугами дітей учасників АТО, ООС 	д/в	15 925,0 тис. грн
Програма оздоровлення та відпочинку дітей Чернігівської області на 2016–2020 роки <ul style="list-style-type: none"> забезпечення оздоровлення дітей, один із батьків яких загинув (пропав безвісти) у районі проведення антитерористичних операцій, бойових дій чи збройних конфліктів або помер внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних у районі проведення антитерористичних операцій, бойових дій чи збройних конфліктів, а також внаслідок захворювання, одержаного в період участі в антитерористичній операції 		181 442,7 тис. грн

Назва програми Заходи програми	Сума фінансування на вказані напрями (грн)	Загальна сума фінансування по програмі (грн)
місто Київ		
«Турбота. Назустріч киянам» на 2019–2020 роки <ul style="list-style-type: none"> забезпечення оздоровлення у супроводі матері, батька або особи, яка замінює батьків дітей загиблих (померлих) киян, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, учасників відсічі збройної агресії РФ, віком до 18 років; забезпечення надання комплексної соціально-психологічної допомоги членам сімей загиблих (померлих) киян, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, учасників відсічі збройної агресії РФ, бійців - добровольців; надання одноразової адресної соціальної матеріальної допомоги сім'ям загиблих учасників бойових дій та сім'ям загиблих військовослужбовців забезпечення оздоровлення дітей загиблих (померлих) киян-учасників антитерористичної операції (учасників відсічі збройної агресії), віком до 18 років; надання матеріальної допомоги членам сімей киян, які загинули (померли) під час проведення антитерористичної операції, а також: щомісячної адресної матеріальної допомоги киянам членам сімей для покриття витрат на оплату ними житлово-комунальних послуг 	д/в	10 026 186,8 тис. грн

Програми місцевих бюджетів, що включають заходи соціального захисту дітей ветеранів – учасників АТО/ООС

Окремі області, визначені нижче, передбачили у програмах місцевого бюджету заходи для соціальної допомоги дітям ветеранів – учасників АТО/ООС, тобто особам, які були демобілізовані та повернулися після участі в АТО/ООС

Назва програми Заходи програми	Сума фінансування на захід (грн)	Загальна сума фінансування (грн)
Вінницька область		
Обласна комплексна цільова програма підтримки учасників антитерористичної операції/ операції об'єднаних сил, членів їх сімей та членів сімей загиблих (померлих) учасників антитерористичної операції/ операції об'єднаних сил на 2016-2021 рр. <ul style="list-style-type: none"> вивчення потреб сімей учасників АТО шляхом дослідження їх соціально-побутових умов, складання "соціальних паспортів" для забезпечення їм соціальної допомоги; надання консультацій та аргументованих роз'яснень щодо застосування норм чинного законодавства в частині соціальних пільг та гарантій шляхом організації прийому громадян мультидисциплінарними групами фахівців з виїздом у райони (міста) області; безкоштовне навчання основам комп'ютерної грамотності; пільгове відвідування театральних-видовищних та музейних закладів області; першочергове влаштування дітей до дошкільних навчальних закладів; забезпечення безкоштовним харчуванням учнів 1-4 та 5-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів; забезпечення безкоштовним триразовим харчуванням вихованців дошкільних навчальних закладів батьки яких є учасниками АТО/ООС; компенсаційна виплата за навчання дітей учасників АТО на контрактній формі навчання денного відділення вищих навчальних закладів Вінницької області 1-II та III-IV рівнів акредитації; надання безоплатної правової допомоги; надання психологічної підтримки; забезпечення психологічно-педагогічного супроводу дітей шкільного віку; здійснення соціальної адаптації шляхом організації заходів з сімейного дозвілля; організація відпочинку, туристичних поїздок, екскурсій в межах області по Україні та за її межами 	д/в	д/в

Назва програми Заходи програми	Сума фінансування на захід (грн)	Загальна сума фінансування (грн)
Обласна програма «Студентський гуртожиток на 2018-2020 роки» <ul style="list-style-type: none"> покращення умов проживання, навчання і відпочинку студентів з числа дітей осіб, визнаних учасниками бойових дій у гуртожитках коледжів і технікумів, які фінансуються з обласного; поточний ремонт кімнат гуртожитків коледжів та технікумів, які фінансуються з обласного бюджету, в яких проживають студенти з числа дітей осіб, визнаних учасниками бойових дій; оновлення м'якого інвентарю кімнат гуртожитків коледжів та технікумів, які фінансуються з обласного бюджету, в яких проживають студенти з числа дітей осіб, визнаних учасниками бойових дій 		7 950 тис. грн
Обласна цільова соціальна програма оздоровлення, відпочинку дітей і молоді, розвитку мережі дитячих закладів оздоровлення та відпочинку до 2019 року <ul style="list-style-type: none"> забезпечення першочергового оздоровлення дітей, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки, зокрема, дітей осіб визнаних учасниками бойових дій 	59 500 тис.грн 22 550 тис.грн	237 439,0 тис. грн
Волинська область		
Обласна цільова соціальна програма оздоровлення та відпочинку дітей на 2016-2020 роки <ul style="list-style-type: none"> оздоровлення та відпочинок дітей осіб, визнаних учасниками бойових дій 	32 900 тис. грн	187 467 тис. грн
Дніпропетровська область		
Регіональна програма оздоровлення та відпочинку дітей Дніпропетровської області у 2014-2021 роках <ul style="list-style-type: none"> Організація оздоровлення та відпочинку дітей, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки 		380 933,4 тис. грн
Житомирська область		
Обласна Програма оздоровлення та відпочинку дітей на 2019-2020 роки <ul style="list-style-type: none"> Програма передбачає забезпечення путівкою до оздоровчого закладу не більше одного разу на рік дітей осіб, визнаних учасниками бойових дій 		У межах фінансових можливостей
Закарпатська область		
Регіональна програма оздоровлення та відпочинку дітей і розвитку мережі дитячих закладів оздоровлення та відпочинку на 2018-2021 роки <ul style="list-style-type: none"> забезпечення оздоровлення та відпочинку 	дані недоступні	380 904,3 тис. грн

Київська область		
Київська обласна комплексна програма соціальної підтримки в Київській області учасників антитерористичної операції та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) учасників антитерористичної операції, а також родин Героїв Небесної Сотні та учасників Революції Гідності на 2018-2020 роки <ul style="list-style-type: none"> надання щорічної одноразової грошової допомоги сім'ям військовослужбовців, які брали участь в АТО та знаходяться в складних життєвих обставинах 		157 048,7 тис. грн
Кіровоградська область		
Обласна комплексна програма соціальної підтримки учасників АТО, членів їх сімей, сімей загиблих учасників АТО, постраждалих учасників Революції Гідності та вшанування пам'яті загиблих на 2014-2020 роки <ul style="list-style-type: none"> надання щорічної одноразової грошової допомоги сім'ям військовослужбовців, які брали участь в АТО та знаходяться в складних життєвих обставинах 		---
Обласна комплексна соціальна програма оздоровлення та відпочинку дітей Кіровоградської області на 2018-2022 роки <ul style="list-style-type: none"> забезпечення оздоровлення дітей, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки на базі стаціонарних оздоровчих закладів 		220 772,1 грн
Рівненська область		
Обласна програма оздоровлення та відпочинку дітей і розвитку мережі дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, санаторіїв на період до 2022 року <ul style="list-style-type: none"> Програма передбачає забезпечення путівкою шляхом надання грошової допомоги одному з батьків (особі, яка їх замінює) для дітей осіб, визнаних учасниками бойових дій 		333 011 тис.грн
Сумська область		
Обласна комплексна програма соціального захисту населення на 2017-2021 роки <ul style="list-style-type: none"> надання одноразової матеріальної допомоги постраждалим при виконанні службового обов'язку під час антитерористичної операції у розмірі 25 тис. грн та 34 тис. грн на поліпшення житлово-побутових умов 		42 449,89 тис. грн
Херсонська область		
Обласна програма оздоровлення та відпочинку дітей влітку на період 2016-2020 роки <ul style="list-style-type: none"> Організувати і проводити оздоровлення та відпочинок дітей, які потребують особливої соціальної уваги, в тому числі дітей осіб, визнаних учасниками бойових дій 		147 501,8 тис. грн

Назва програми Заходи програми	Сума фінансування на захід (грн)	Загальна сума фінансування (грн)
Чернівецька область		
Комплексна програма соціальної підтримки учасників АТО (учасників бойових дій) та членів їх сімей на 2017–2019 рр. <ul style="list-style-type: none"> надання соціальних послуг учасникам АТО та їх сім'ям, які опинились в складних життєвих обставинах; забезпечення освітніх послуг дітям учасників АТО; надання матеріальної допомоги членам сімей учасників АТО (учасникам бойових дій); надання соціальної допомоги дітям військовослужбовців, добровольців, волонтерів, які загинули під час участі в антитерористичній операції або померли внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, отриманих в зоні АТО 		75 504,5 тис. грн
Комплексна програма оздоровлення та відпочинку дітей Чернівецької області на 2016-2020 роки <ul style="list-style-type: none"> Програма передбачає: послуги з оздоровлення першочергово надаються відповідно до чинного законодавства дітям, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки (дітям пільгових категорій), зокрема: діти осіб, визнаних учасниками бойових дій. 		223 791,6 тис.грн
Чернігівська область		
Програма соціальної підтримки учасників антитерористичної операції, операції Об'єднаних сил, членів їх сімей, бійців-добровольців у Чернігівській області на 2019-2023 роки <ul style="list-style-type: none"> забезпечення оздоровлення дітей з сімей учасників АТО, ООС у дитячих санаторіях, підпорядкованих Управлінню охорони здоров'я обласної державної адміністрації; надання комплексної психолого-соціальної реабілітації учасникам АТО, ООС та членам їх родин у комунальній установі «Чернігівський обласний центр комплексної реабілітації та обслуговування учасників бойових дій, членів їх родин та сімей загиблих» Чернігівської обласної ради забезпечення соціальної підтримки та надання соціальних послуг учасникам АТО, ООС та членам їх сімей; проведення заходів щодо поліпшення житлових та соціально-побутових умов багатодітних сімей учасників АТО, ООС, загиблих та поранених учасників АТО, ООС, де виховується 5 і більше дітей; проведення заходів для дітей з багатодітних сімей учасників АТО, ООС, загиблих та поранених учасників АТО, ООС, забезпечення оздоровчими та відпочинковими послугами дітей учасників АТО, ООС 		15 925,0 тис. грн
Програма оздоровлення та відпочинку дітей Чернігівської області на 2016-2020 роки <ul style="list-style-type: none"> забезпечення оздоровлення дітей учасників бойових дій 		180 477,7 тис. грн

Програми місцевих бюджетів, що включають заходи соціального захисту дітей – членів сімей осіб з інвалідністю внаслідок війни

Лише Вінницька та Житомирська області визначили у програмах місцевих бюджетів заходи соціальної допомоги дітям – членам сімей осіб з інвалідністю внаслідок війни.

Назва програми Заходи програми	Сума фінансування на захід (грн)	Загальна сума фінансування (грн)
Вінницька область		
Обласна комплексна цільова програма підтримки учасників антитерористичної операції/ операції об'єднаних сил, членів їх сімей та членів сімей загиблих (померлих) учасників антитерористичної операції/ операції об'єднаних сил на 2016-2021 роки <p>Передбачені загальні заходи, окремих- не передбачено</p> <ul style="list-style-type: none"> вивчення потреб сімей учасників АТО шляхом дослідження їх соціально-побутових умов, складання "соціальних паспортів" для забезпечення їм соціальної допомоги; надання консультацій та аргументованих роз'яснень щодо застосування норм чинного законодавства в частині соціальних пільг та гарантій шляхом організації прийому громадян мультидисциплінарними групами фахівців з виїздом у райони (міста) області; безкоштовне навчання основам комп'ютерної грамотності; пільгове відвідування театральних-видовищних та музейних закладів області; першочергове влаштування дітей до дошкільних навчальних закладів; забезпечення безкоштовним харчуванням учнів 1-4 та 5-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів; забезпечення безкоштовним триразовим харчуванням вихованців дошкільних навчальних закладів батьки яких є учасниками АТО/ООС; компенсаційна виплата за навчання дітей учасників АТО на контрактній формі навчання денного відділення вищих навчальних закладів Вінницької області 1-II та III-IV рівнів акредитації; надання безоплатної правової допомоги; надання психологічної підтримки; забезпечення психологічно-педагогічного супроводу дітей шкільного віку; здійснення соціальної адаптації шляхом організації заходів з сімейного дозвілля; організація відпочинку, туристичних поїздок, екскурсій в межах області по Україні та за її межами 	д/в	д/в
Житомирська область		
Обласна Програма оздоровлення та відпочинку дітей на 2019-2020 роки <ul style="list-style-type: none"> Програма передбачає забезпечення путівкою до оздоровчого закладу не більше одного разу в рік дітей, одному з батьків яких встановлено інвалідність I або II групи 		У межах фінансових можливостей

Програми місцевих бюджетів, що включають заходи соціального захисту дітей – членів сімей діючих військовослужбовців

Окремі області передбачили у бюджетних програмах заходи щодо соціального захисту дітей – членів сімей діючих військовослужбовців.

Назва програми Заходи програми	Сума фінансування на захід (грн)	Загальна сума фінансування (грн)
Вінницька область		
Обласна комплексна цільова програма підтримки учасників антитерористичної операції/ операції об'єднаних сил, членів їх сімей та членів сімей загиблих (померлих) учасників антитерористичної операції/ операції об'єднаних сил на 2016-2021 роки <ul style="list-style-type: none"> вивчення потреб сімей учасників АТО шляхом дослідження їх соціально-побутових умов, складання "соціальних паспортів" для забезпечення їм соціальної допомоги; надання консультацій та аргументованих роз'яснень щодо застосування норм чинного законодавства в частині соціальних пільг та гарантій шляхом організації прийому громадян мультидисциплінарними групами фахівців з виїздом у райони (міста) області; безкоштовне навчання основам комп'ютерної грамотності; пільгове відвідування театральних-видовищних та музейних закладів області; першочергове влаштування дітей до дошкільних навчальних закладів; забезпечення безкоштовним харчуванням учнів 1-4 та 5-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів; забезпечення безкоштовним триразовим харчуванням вихованців дошкільних навчальних закладів батьки яких є учасниками АТО/ООС; компенсаційна виплата за навчання дітей учасників АТО на контрактній формі навчання денного відділення вищих навчальних закладів Вінницької області 1-II та III-IV рівнів акредитації; надання безоплатної правової допомоги; надання психологічної підтримки; забезпечення психологічно-педагогічного супроводу дітей шкільного віку; здійснення соціальної адаптації шляхом організації заходів з сімейного дозвілля; організація відпочинку, туристичних поїздок, екскурсій в межах області по Україні та за її межами 	д/в	д/в
Київська область		
Київська обласна комплексна програма соціальної підтримки в Київській обл. учасників АТО та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) учасників антитерористичної операції, а також родин Героїв Небесної Сотні та учасників Революції Гідності на 2018-2020 роки <ul style="list-style-type: none"> надання одноразової грошової допомоги військовослужбовцям, які підписали контракт на проходження служби в зоні проведення АТО, сім'ї яких знаходяться в складних життєвих обставинах 		157 048,7 тис. грн

Програми місцевих бюджетів, що включають заходи соціального захисту дітей – членів сімей військовослужбовців, захоплених у полон, та осіб, які є заручниками на тимчасово окупованих територіях України

Вінницька та Рівненська області визначили у бюджетних програмах заходи щодо захисту дітей – членів сімей військовослужбовців, захоплених у полон та осіб, які є заручниками на тимчасово окупованих територіях України.

Назва програми Заходи програми	Сума фінансування на захід (грн)	Загальна сума фінансування (грн)
Вінницька область		
Обласна комплексна цільова програма підтримки учасників антитерористичної операції/ операції об'єднаних сил, членів їх сімей та членів сімей загиблих (померлих) учасників антитерористичної операції/ операції об'єднаних сил на 2016-2021 роки <p>Передбачені загальні заходи, окремих - не передбачено</p> <ul style="list-style-type: none"> вивчення потреб сімей учасників АТО шляхом дослідження їх соціально-побутових умов, складання "соціальних паспортів" для забезпечення їм соціальної допомоги; надання консультацій та аргументованих роз'яснень щодо застосування норм чинного законодавства в частині соціальних пільг та гарантій шляхом організації прийому громадян мультидисциплінарними групами фахівців з виїздом у райони (міста) області; безкоштовне навчання основам комп'ютерної грамотності; пільгове відвідування театральних-видовищних та музейних закладів області; першочергове влаштування дітей до дошкільних навчальних закладів; забезпечення безкоштовним харчуванням учнів 1-4 та 5-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів; забезпечення безкоштовним триразовим харчуванням вихованців дошкільних навчальних закладів батьки яких є учасниками АТО/ООС; компенсаційна виплата за навчання дітей учасників АТО на контрактній формі навчання денного відділення вищих навчальних закладів Вінницької області 1-II та III-IV рівнів акредитації; надання безоплатної правової допомоги; надання психологічної підтримки; забезпечення психологічно-педагогічного супроводу дітей шкільного віку; здійснення соціальної адаптації шляхом організації заходів з сімейного дозвілля; організація відпочинку, туристичних поїздок, екскурсій в межах області по Україні та за її межами 	д/в	д/в
Регіональна програма підготовки кваліфікованих робітників на 2016-2020 роки <ul style="list-style-type: none"> Створити банк даних про дітей, батьки яких перебувають в АТО та надавати їм допомогу згідно із чинним законодавством 	700 тис.грн	43014,5 тис. грн

Назва програми Заходи програми	Сума фінансування на захід (грн)	Загальна сума фінансування (грн)
Рівненська область		
Обласна програма матеріальної підтримки найбільш незахищених верств населення на 2018–2022 роки <ul style="list-style-type: none"> надання матеріальної підтримки сім'ям військово-службовців, які, виконуючи військовий обов'язок у ході проведення антитерористичної операції на сході України, отримали статус полонених або зниклих безвісти 		90547,1 тис. грн

Програми місцевих бюджетів, що включають заходи соціального захисту дітей "сірої зони"

В окремих областях в бюджетних програмах передбачені заходи соціального захисту дітей, які проживають в районах біля лінії зіткнення. Найчастіше, такою допомогою є організація оздоровлення та забезпечення відпочинку.

Назва програми Заходи програми	Сума фінансування на захід (грн)	Загальна сума фінансування (грн)
Вінницька область		
Обласна цільова соціальна програма оздоровлення, відпочинку дітей і молоді, розвитку мережі дитячих закладів оздоровлення та відпочинку до 2019 року <ul style="list-style-type: none"> організація оздоровлення та відпочинку дітей, які проживають у населених пунктах, розташованих на лінії зіткнення (Луганська та Донецька області) 	411 тис. грн	237439,0 тис. грн
Волинська область		
Обласна цільова соціальна програма оздоровлення та відпочинку дітей на 2016 – 2020 роки <ul style="list-style-type: none"> забезпечення оздоровленням та відпочинком дітей, які на запрошення прибудуть із територій, де проводяться бойові дії 	1 200 тис. грн.	187 467 тис. грн
Дніпропетровська область		
Регіональна програма оздоровлення та відпочинку дітей Дніпропетровської області у 2014 – 2021 роках <ul style="list-style-type: none"> організація оздоровлення та відпочинку дітей, які прибули із зони проведення антитерористичної операції 	д/в	380 933,4 тис. грн
Житомирська область		
Обласна Програма оздоровлення та відпочинку дітей на 2019-2020 роки <ul style="list-style-type: none"> здійснювати оздоровлення та відпочинок дітей, які проживають у населених пунктах, розташованих на лінії зіткнення/розмежування 		У межах фінансових можливостей

Рівненська область		
Обласна програма оздоровлення та відпочинку дітей і розвитку мережі дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, санаторіїв на період до 2022 року <ul style="list-style-type: none"> Програма передбачає забезпечення путівкою шляхом надання грошової допомоги батькам дітей, які проживають у населених пунктах, розташованих на лінії зіткнення 		333 011 тис. грн
Тернопільська область		
Обласна програма оздоровлення та відпочинку дітей і розвитку мережі дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, санаторіїв на період до 2022 року <ul style="list-style-type: none"> Програма передбачає забезпечення путівкою шляхом надання грошової допомоги батькам дітей, які проживають у населених пунктах, розташованих на лінії зіткнення 		66 732,36 тис. грн

Програми місцевих бюджетів, що включають заходи соціального захисту дітей з окупованих територій

Далі наведені приклади програм, що передбачають відпочинок дітей, які прибули з районів АТО. При цьому неможливо однозначно сказати, чи дійсно ці програми стосуються дітей з окупованих територій, адже визначення в програмах може мати різне трактування.

Назва програми Заходи програми	Сума фінансування на захід (грн)	Загальна сума фінансування (грн)
Дніпропетровська область		
Регіональна програма оздоровлення та відпочинку дітей Дніпропетровської області у 2014 – 2021 роках <ul style="list-style-type: none"> організація оздоровлення та відпочинку дітей, які прибули із зони проведення антитерористичної операції 		380 933,4 тис. грн
Житомирська область		
Обласна цільова соціальна програма оздоровлення та відпочинку дітей на 2016 – 2020 роки <ul style="list-style-type: none"> Здійснення оздоровлення та відпочинку дітей, які проживають на території Донецької та Луганської областей 		У межах фінансових можливостей

Програми місцевих бюджетів, що включають заходи соціального захисту дітей – внутрішньо переміщених осіб

Досить частим є включення до програм обласних бюджетів заходів соціальної допомоги дітям, які належать до внутрішньо переміщених осіб.

Назва програми Заходи програми	Сума фінансування на захід (грн)	Загальна сума фінансування (грн)
Вінницька область		
Обласна цільова соціальна програма оздоровлення, відпочинку дітей і молоді, розвитку мережі дитячих закладів оздоровлення та відпочинку до 2019 року • забезпечення першочергового оздоровлення дітей, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки, зокрема дітей ВПО	59 500 тис. грн 22 550 тис. грн	237 439,0 тис. грн
Волинська область		
Обласна цільова соціальна програма оздоровлення та відпочинку дітей на 2016-2020 роки • оздоровлення та відпочинок осіб, визнаних учасниками бойових дій	32 900 тис. грн	187 467 тис. грн
Дніпропетровська область		
Регіональна програма оздоровлення та відпочинку дітей Дніпропетровської області у 2014-2021 роках • організація оздоровлення та відпочинку дітей ВПО	д/в	380 933,4 тис. грн
Житомирська область		
Обласна Програма оздоровлення та відпочинку дітей на 2019-2020 роки • здійснювати оздоровлення та відпочинок дітей, які проживають у населених пунктах, розташованих на лінії зіткнення/розмежування	д/в	У межах фінансових можливостей
Закарпатська область		
Регіональна програма «Турбота» щодо посилення соціального захисту громадян на 2019-2021 роки • надання матеріальної допомоги	д/в	16 200 тис. грн
Регіональна програма оздоровлення та відпочинку дітей і розвитку мережі дитячих закладів оздоровлення та відпочинку на 2018-2021 роки • забезпечення оздоровлення та відпочинку	дані недоступні	380 904,3 тис. грн
Запорізька область		
Обласна комплексна програма соціальної підтримки малозабезпечених верств населення «Турбота» • Надання матеріальної допомоги внутрішньо переміщеним особам	дані відсутні	дані відсутні

Кіровоградська область		
Обласна комплексна соціальна програма оздоровлення та відпочинку дітей Кіровоградської області на 2018-2022 роки • забезпечення оздоровлення дітей, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки на базі стаціонарних оздоровчих закладів;	д/в	220 772,1 грн
Луганська область		
Регіональна цільова програма щодо підтримки та адаптації внутрішньо переміщених осіб в Луганській області на 2017-2018 роки • безкоштовне харчування для учнів 5-11 класів	д/в	1 246,89 тис. грн
Рівненська область		
Обласна програма оздоровлення та відпочинку дітей і розвитку мережі дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, санаторіїв на період до 2022 року • Програма передбачає забезпечення путівкою шляхом надання грошової допомоги батькам дітей ВПО	д/в	333 011 тис. грн
Обласна програма матеріальної підтримки найбільш незахищених верств населення на 2018-2022 роки • надання матеріальної підтримки сім'ям ВПО	д/в	90 547,1 тис. грн
Тернопільська область		
Обласна цільова соціальна програма оздоровлення та відпочинку дітей на 2019-2021 роки • придбання путівок до дитячих закладів оздоровлення та відпочинку для дітей внутрішньо переміщених осіб	д/в	66 732,36 тис. грн
Херсонська область		
Обласна програма оздоровлення та відпочинку дітей влітку на період 2016-2020 роки • Оздоровлення дітей	д/в	147 501,8 тис. грн
Програма оздоровлення та відпочинку дітей на 2016-2020 рр. • Оздоровлення дітей	д/в	Не визначено
Чернівецька область		
Комплексна програма оздоровлення та відпочинку дітей Чернівецької області на 2016-2020 роки • послуги з оздоровлення першочергово надаються відповідно до чинного законодавства дітям, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки (дітям пільгових категорій), зокрема: діти -ВПО.		223 791,6 тис. грн
Чернігівська область		
Програма оздоровлення та відпочинку дітей Чернігівської області на 2016-2020 роки • забезпечення оздоровлення дітей ВПО		180 477,7 тис. грн

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Законодавство щодо дітей конфлікту недостатньо систематизоване. Зокрема, ухвалення змін до Закону України "Про охорону дитинства" хоч і містить певні позитивні моменти, такі як охоплення статусом "дитина, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів" дітей полонених, однак призвело до встановлення подвійних статусів, наприклад, як для дітей загиблих.

Водночас поза увагою залишились такі категорії дітей, яких торкнувся конфлікт, як: діти – члени сімей ветеранів – учасників бойових дій, діти – члени сімей діючих військовослужбовців, діти – члени сімей осіб з інвалідністю внаслідок війни. Питання визначення для таких дітей окремого статусу або спільного статусу для всіх дітей конфлікту має бути вирішено в рамках політики держави щодо дітей конфлікту.

2. Загальнодержавні заходи соціального захисту, пільги для дітей конфлікту встановлені в спеціальному законодавстві (окремих Законах) відносно кожної категорії дітей конфлікту. При цьому, якщо для дітей – членів сімей осіб, які загинули (пропали безвісти) або померли внаслідок участі в АТО/ООС Законом встановлений досить чіткій набір пільг, щодо інших категорій дітей заходи соціального захисту часто не конкретизовані та інколи досить узагальнені, як це вказано в Законі України "Про охорону дитинства" щодо дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів.

Аналізуючи зміст зазначених заходів і пільг, варто вказати на їх застарілість та рекомендувати перегляд, систематизацію та актуалізацію відповідно до потреб дітей конфлікту.

3. У державі відсутній документ стратегічного рівня – окрема політика щодо захисту дітей конфлікту. Ця ситуація має наслідком безсистемність роботи з такими дітьми. Необхідною є розробка такої політики як єдиного документа, що охопить усі категорії дітей, яких торкнувся конфлікт. Це забезпечить єдність і системність діяльності органів влади та місцевого самоврядування, ефективного використання коштів щодо дітей конфлікту.

4. Діяльність інституцій, які займаються проблемами дітей конфлікту, має бути актуалізована у випадку розробки окремої державної політики щодо дітей конфлікту.

Потребує оприлюднення звітність щодо діяльності інституцій при вирішенні проблем дітей конфлікту, заходи, які вчиняються щодо дітей конфлікту, ефективність таких заходів.

5. Серед затверджених видатків державних бюджетів України 2016-2019 років відсутня окрема програма, спрямована на захист дітей конфлікту. У затверджених програмах наявні заходи щодо окремих категорій дітей, однак їх наявність не вирішує проблем таких дітей.

Відсутні також програми на виконання вимог Закону України "Про охорону дитинства" щодо медичної, психологічної, педагогічної реабілітації та соціальної реінтеграції дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів. Необхідно розглянути можливість визначення окремої бюджетної програми щодо дітей конфлікту.

6. Програми місцевих бюджетів передбачають заходи для різних категорій дітей конфлікту. Найсистемніше підходять до вирішення проблем дітей – членів сімей осіб, які загинули (пропали безвісти) або померли внаслідок участі в АТО/ООС. Водночас лише окремі області встановлюють заходи соціального захисту для таких категорій, як: діти – члени сімей ветеранів – учасників бойових дій; діти – члени сімей діючих військовослужбовців; діти – члени сімей осіб з інвалідністю внаслідок війни; діти – члени сімей військовослужбовців, захоплених у полон, та осіб, які є заручниками на тимчасово окупованих територіях України. Така неоднomanітність підходів до захисту дітей конфлікту містить ознаки соціальної нерівномірності в підходах окремих областей та потребує системного підходу.

Заходами державної політики має бути досягнута рівновага в підходах областей до визначення заходів щодо дітей конфлікту.

7. Держава має звернути увагу на проблеми і потреби дітей конфлікту, має бути проведена оцінка потреб таких дітей та розроблені заходи для задоволення таких потреб, адже за таких умов говорити про те, що проблеми ефективно розв'язуються, не можна.

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ

- 1. Діти війни: дослідження проблем дитинства в Україні за умов військової агресії.**
URL: <http://uire.org.ua/doslidzhennya/1738/>
- 2. Коаліція “Права дитини в Україні”: Ситуаційний огляд дотримання прав дітей в умовах збройного конфлікту.**
URL: http://www.childrights.in.ua/Situacinii_ogljad_dotrimannja_prav_dtei_v_umovax_zbroinogo_konflktu
- 3. ОБСЄ: Внутрішнє переміщення внаслідок конфлікту в Україні: підвищена незахищеність постраждалого населення та чинники напруженості в громадах.**
URL: <https://www.osce.org/uk/ukraine-smm/261206?download=true>
- 4. ООН: Доказовий аналіз психосоціальної адаптивності підлітків у зоні конфлікту.**
URL: <http://www.un.org.ua/images/documents/4639/School%20Connectedness%20ukr.pdf>
- 5. Влияние вооруженного конфликта на детей. Записки Генерального секретаря ООН.**
URL: <https://www.un.org/documents/ga/docs/51/plenary/a51-306.htm>
- 6. Дети и вооруженные конфликты - международные стандарты действий (Сеть безопасности человека, Специальный представитель Генерального секретаря ООН по вопросу о детях и вооруженных конфликтах, 2003 г.)**
<https://www.unicef.org/emergencies/files/HSNBook.pdf>
- 7. Альтернативний звіт про дотримання Україною положень Конвенції ООН про права дитини за період з 2011 по 2018 роки (проект)**
URL: <http://childrights.org.ua/upload/5c9b8d2a462f6.pdf>
- 8. Звіт Спеціального представника Генерального секретаря з питань дітей та збройних конфліктів.**
URL: https://www.unicef.org/emergencies/files/report_SRSG_cac.pdf

INFO@RADNYK.ORG

WWW.RADNYK.ORG

RADNYKY